

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Riikka Roive

KOULUVALMIUKSIEN TUKEMINEN VALMISTAVASSA ESIOPETUKSESSA

Työntekijöiden kokemuksia Vaasassa

Sosiaali- ja terveystieteiden
2012

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Riikka Roive
Opinnäytetyön nimi	Kouluvalmiuksien tukeminen valmistavassa esiopetuksessa. Työntekijöiden kokemuksia Vaasassa
Vuosi	2012
Kieli	suomi
Sivumäärä	53 + 3 liitettä
Ohjaaja	Ann-Sophie Blomqvist

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia maahanmuuttajalasten valmistavaa esiopetusta Vaasassa. Tutkimuksessa haluttiin selvittää, millaista tukea lapset saavat varhaiskasvatushenkilöstöltä ja onko tuki riittävää, jotta kouluvalmiudet ovat riittävät aloittamaan perusopetus omassa lähikoulussa esiopetusvuoden jälkeen. Tutkimuksessa kartoitettiin myös valmistavan esiopetuksen työntekijöiden oman tuen tarvetta.

Tutkimus toteutettiin laadullisesti haastattelemalla puolistrukturoiduilla haastattelulla kahden päiväkodin valmistavan esiopetuksen työntekijöitä. Teoreettinen viitekehys rakentui varhaiskasvatuksesta, maahanmuuttajista varhaiskasvatuksessa sekä valmistavasta esiopetuksesta.

Haastatteluiden pohjalta tutkimuksen tuloksista selvisi, että maahanmuuttajataustaisia lapsia tuetaan monella eri tavalla. Valmistavassa esiopetuksessa keskitytään tukemaan lapsen S2-kielen kehitystä ja muita koulunkäyntiin liittyviä haasteita. Työntekijät tekevät yhteistyötä yhteistyötahojen kanssa, jotta lasten mahdollisten muihin kuin kielellisiin oppimisvaikeuksiin kyetään vastaamaan heti jo varhaiskasvatuksessa. Lähes kaikki lapset pääsevät aloittamaan peruskoulun valmistavan esiopetusvuoden jälkeen. Lapset joiden taidot eivät riitä omaan lähikouluun sijoittuvat muihin koulumuotoihin, joissa he saavat paremmin yksilöllistä tukea koulunkäyntiinsä.

Suurin osa valmistavan esiopetuksen työntekijöistä koki saavansa tarpeeksi tukea työssään. Oma tiimi nousi tärkeäksi voimavaraksi työssä jaksamisessa. Lisätukea toivottiin toisten päiväkotien valmistavan esiopetuksen työntekijöiltä sekä esimerkiksi muilta kollegoilta mahdollisista maanlaajuisista koulutustilaisuuksista.

ABSTRACT

Author Riikka Roive
Title Supporting School Readiness in Preparatory Preschool. The
Employees' Experiences in Vaasa
Year 2012
Language Finnish
Pages 53 + 3 Appendices
Name of Supervisor Ann-Sophie Blomqvist

The purpose of this bachelor's thesis was to study the immigrant children's preparatory preschool in Vaasa. The purpose was to find out what kind of support the children get from the early education staff and if the support is sufficient so that the child can start school in his/ her own elementary school after the preschool year. Also the early education employees' own need for support was studied.

The study was carried out by a qualitative approach by interviewing the early education staff in two daycare centers with a semi-structured interview. The theoretical frame of reference consisted of early childhood education, immigrants and preparatory preschool.

The results show that immigrant children are supported in many different ways. The language development is supported and other school-related challenges are dealt with. The employees cooperate with different partners in order to be able to cope with other than language-related learning challenges already during the preparatory education. Almost all children start school after the preparatory preschool year. Children, who cannot go to their local school, are placed in other schools where they get better individual support with their school and studies.

Most of the employees of the preparatory preschool experienced that they received enough support in their work. Own team turned out to be an important resource to manage at work. More support was needed and hoped from other employees of preparatory preschool of day care centers and for example, from other colleagues that you meet e.g. during national conferences and courses.

Keywords Early childhood education, immigrant, preparatory preschool, support

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	8
2	VARHAISKASVATUS	9
	2.1 Lasten päivähoito	9
	2.2 Esiopetus	11
3	MAAHANMUUTTAJAT JA VARHAISKASVATUS.....	13
	3.1 Lainsäädäntö ja oikeudetut palvelut	13
	3.2 Maahanmuuttajalapsen varhaiskasvatuksessa	14
	3.3 Kasvatuskumppanuus maahanmuuttajaperheiden kanssa.....	15
	3.4 Maahanmuuttajaperheiden kanssa tehtävä yhteistyö.....	16
4	MAAHANMUUTTAJALASTEN VALMISTAVA ESIOPETUS.....	18
	4.1 Opetuksen tavoitteet ja sen järjestäminen.....	18
	4.2 S2-kielen opetus.....	19
	4.3 Kulttuuri-identiteetin ja äidinkielen tukeminen	20
	4.3.1 Kulttuuri-identiteetti.....	21
	4.3.2 Äidinkieli	22
	4.4 Varhaiskasvatushenkilöstö.....	22
5	TUTKIMUS	25
	5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja kohderyhmä.....	25
	5.2 Tutkimusprosessi	26
	5.3 Tutkimusmenetelmät.....	26
	5.4 Tutkimuksen analysointi	27
	5.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettinen näkökulma.....	28
6	TUTKIMUKSEN TULOKSET.....	30
	6.1 Haastateltavien taustatiedot	30
	6.2 S2-kielen ja suomalaisen kulttuurin opetus sekä lapsen oman äidinkielen ja kulttuuritaustan tukeminen	31
	6.2.1 S2-kielen opetus	31
	6.2.2 Suomalaisen kulttuurin opetus	33
	6.2.3 Lapsen oman äidinkielen ja kulttuuritaustan tukeminen.....	34

6.3	Kasvatuskumppanuus maahanmuuttajaperheiden kanssa.....	36
6.4	Tärkeiksi koetut yhteistyötahot.....	37
6.5	Tieto lapsen tuen riittävydestä perusopetukseen siirryttyä ja jatkoimenpiteet lapsille, joiden taidot eivät riitä lähikouluun	38
6.5.1	Tieto tuen riittävydestä lapsen siirryttyä perusopetukseen	38
6.5.2	Jatkotoimenpiteet lapsille, joiden taidot eivät riitä tavalliseen perusopetukseen.....	39
6.6	Valmistavan esiopetuksen haasteet ja niihin vastaaminen.....	42
6.7	Työntekijän oman tuen tarve ja vapaa sana	44
6.7.1	Työntekijän oman tuen tarve.....	44
6.7.2	Vapaa sana	45
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	46
8	POHDINTA.....	49
	LÄHTEET.....	51
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Varhaiskasvatuksen keskeiset sisällölliset orientaatiot	s. 10
Kuvio 2.	Esiopetuksen keskeiset sisältöalueet	s. 11
Kuvio 3.	Työntekijöiden ammattinimike	s. 30
Kuvio 4.	Tärkeiksi koetut yhteistyötahot	s. 38
Kuvio 5.	Tieto tuen riittävydestä lapsen siirryttyä perusopetukseen	s. 39
Kuvio 6.	Lähikoulun sijasta olevat vaihtoehdot	s. 41
Kuvio 7.	Työntekijän oman tuen tarpeen kartoittaminen	s. 45
Taulukko 1.	S2-kielen opetusmenetelmät	s. 32
Taulukko 2.	Suomalaisen kulttuurin opetusmenetelmät	s. 33
Taulukko 3.	Lasten äidinkielen ja kulttuuritaustan tukeminen	s. 35
Taulukko 4.	Kasvatuskumppanuuden toteutuminen	s. 36
Taulukko 5.	Kokemuksia valmistavan esiopetuksen haasteista	s. 43

LIITELUETTELO

LIITE 1. Tutkimuslupahakemus

LIITE 2. Tutkimuslupa

LIITE 3. Haastattelulomake

1 JOHDANTO

Maahanmuuttajien määrä on kasvanut Suomessa viimeisten vuosikymmenten ajan. Varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajalapsimäärät ovat kasvaneet samassa suhteessa, ja tuo omat haasteensa varhaiskasvatukseen. Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia maahanmuuttajalasten valmistavaa esiopetusta Vaasan kaupungissa. Suoritin *Sosiaaliset ongelmat* -harjoitteluni Vaasan vastaanottokeskuksessa vuonna 2010, ja siellä harjoitellessani mielenkiintoni heräsi maahanmuuttajatyötä kohtaan. Opinnäytetyöni aihe lähtikin kyseisen harjoittelupaikan innoittamana, koska pääsin tutustumaan valmistavaan esiopetukseen harjoitteluni aikana.

Tulevan koulunkäynnin kannalta valmistava esiopetus on tärkeä vaihe maahanmuuttajalasten elämässä, koska opetus valmistaa lapset tulevaa peruskoulua varten. Hyvät oppivalmiudet ja suomi toisena kielenä -osaaminen nousevat täten tärkeään asemaan. Siksi on merkittävää, että lapset saavat valmistavassa esiopetuksessa kaiken tarvitsemansa tuen työntekijöiltä ja muilta yhteistyötahoilta - heti jo varhaiskasvatuksesta lähtien.

Opinnäytetyö rakentuu teoria- ja tutkimusosista. Teoriaosuudessa kerron varhaiskasvatuksesta ja maahanmuuttajista sekä valmistavasta esiopetuksesta. Opinnäytetyön tutkimusosassa selvitän, minkälaista tukea maahanmuuttajataustaiset lapset saavat varhaiskasvattajahenkilöstöltä ja muilta valmistavan esiopetuksen yhteistyötahoilta esiopetusvuoden aikana. Tutkimuksessa selvitän myös, onko saatava tuki riittävää, jotta esikoululaisilla on hyvät valmiudet pärjätä peruskoulussa esikoulun jälkeen. Kartoitan myös varhaiskasvatushenkilöstön oman tuen tarvetta.

2 VARHAISKASVATUS

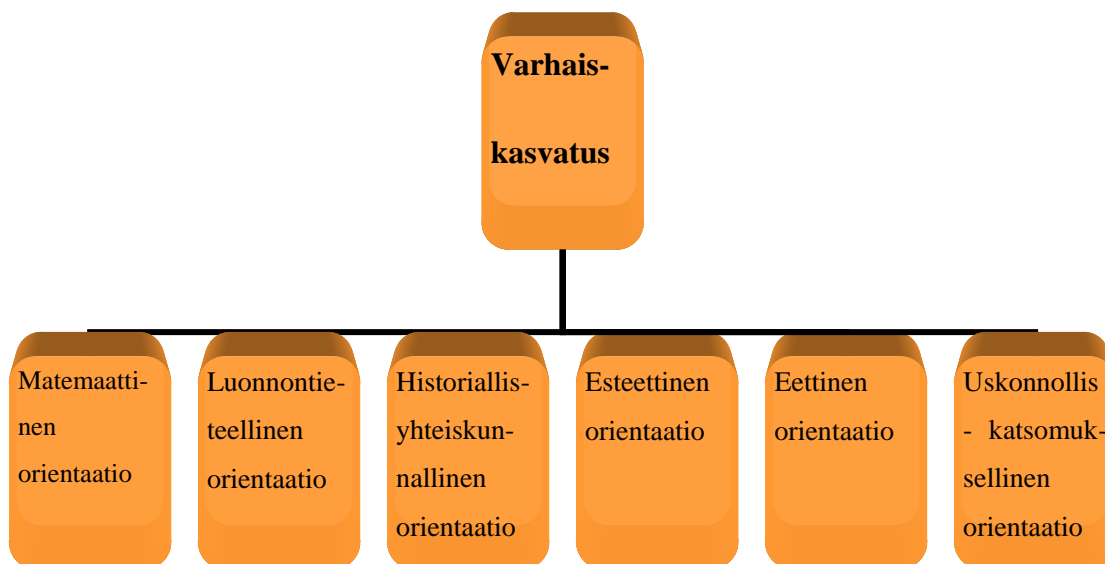
Varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, joka rakentuu lasten kasvatuksesta, opetuksesta ja hoidosta. Sen tehtävänä on tukea ja edistää pienten lasten kehitystä ja oppimista ammattitaitoisen henkilöstön avulla. Myös lasten vanhempia tai huoltajia tuetaan heidän kasvatustehtävissään. Päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä muu avoin toiminta ovat osa varhaiskasvatustalvveluita. Koulun aloittamista pehmentävä esiopetus kuuluu myös varhaiskasvatuksen piiriin. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 11—12.)

2.1 Lasten päivähoito

Laki lasten päivähoidosta ohjaa kuntia järjestämään lasten hoidon päiväkotihoidona, leikkitoimintana, perhepäivähoitona tai muuna päivähoitotoimintana. Päiväkotihoidoa voidaan järjestää sille erikseen varatussa tilassa, jota kutsutaan päiväkodiksi. Lastenpäivähoitoa voivat saada subjektiivisena oikeutena kaikki alle kouluikäiset lapset sekä myös erityisissä olosuhteissa olevat vanhemmat lapset, joille ei ole muulla tavoin järjestetty hoitoa. Päivähoidossa olevilla lapsilla täytyy olla mahdollisuus osallistua myös 6-vuotiaana, mikä huolehditaan päivähoitoa järjestäessä. (L36/1973.)

Lapsi huomioidaan päivähoidossa yksilöllisesti: kasvatuksessa otetaan huomioon lapsen tarpeet, ikä sekä tämän kulttuuri. Päivähoidossa lasta tuetaan eri kehityksen osa-alueilla monenlaisella toiminnalla. Lapsi saa opetusta turvallisessa ympäristössä, mikä tukee ihmissuhteita ja yhteisvastuulliseksi kasvua. Päivähoidon tavoitteena on myös tukea lapsia ja heidän vanhempiaan tai huoltajiaan kasvatustehtävissä. Yhdessä perheiden kanssa päivähoito takaa lasten persoonallisuuden tasapainoisen kehityksen. (L36/1973.) Suomen- tai ruotsinkielisten, saamelaisten, romanien ja eri maahanmuuttajaryhmien lasten äidinkielen ja kulttuurin tukeminen on osa kasvatustavoitteista (L36/1973). Uskontokasvatuksessa kunnioitetaan lasten vanhempien tai holhoojien vakaumusta (Asetus 1336/1994).

Varhaiskasvatuksen perusteiden (2005) mukaan varhaiskasvatuksen keskeiset sisältöalueet rakentuvat seuraavien (ks. **Kuvio 1.**) orientaatioiden muodostamana kokonaisuutena:

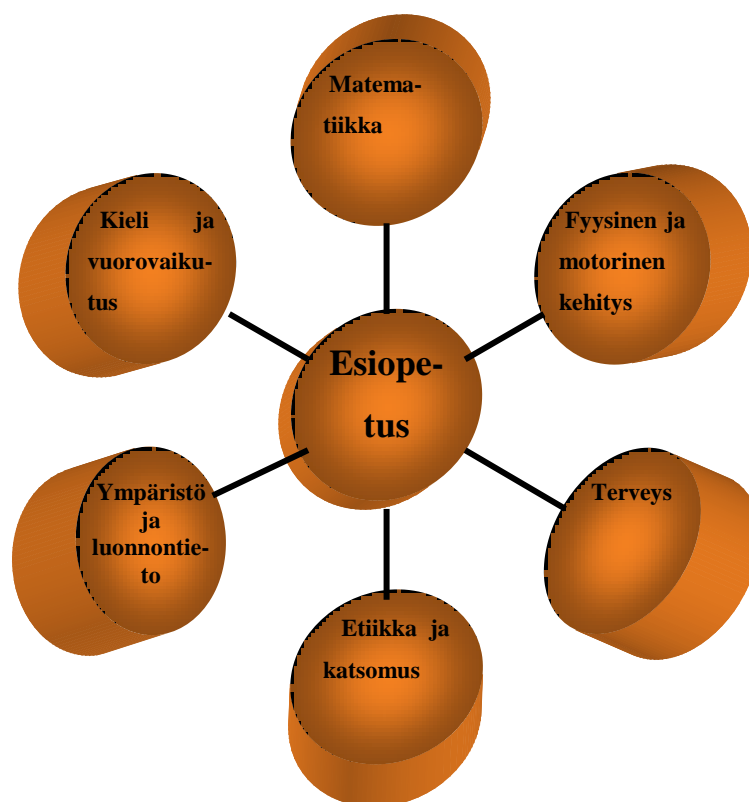
Kuvio 1. Varhaiskasvatuksen keskeiset sisällölliset orientaatiot. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 26.)

Orientaatiokäsite ei tarkoita oppiaineiden sisältöjen opiskelua ”vaan sellaisten valmiuksien ja välineiden hankinnan aloittamista, joiden avulla lapsi vähitellen pystyy perehtymään, ymmärtämään ja kokemaan ympäröivän maailman monimuotoisia ilmiöitä.” Minkäänlaisia suoriutumisvaatimuksia ei aseteta lapsille. Kukin orientaatio sisältää oman keinon luovuuden ilmaisuun, mielikuvituksen kehittämisen menettelytavan, kriittisen ajattelutavan sekä tunteiden kehittämisen ja niiden suuntaamiseen toimintaan. Lasten omat tarpeet, mielenkiinnon kohteet ja sen hetkiset olosuhteet ovat merkittävä tekijä yksittäisten orientaatioiden valinnassa. Myös lasten ikäkaudet ja niiden kehitys otetaan huomioon sisältöjen valinnassa. Orientaatiot hahmottavat henkilöstölle käsityksen siitä, miten lasten oppimista ja toimintaa voidaan kehittää. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 26—27.)

2.2 Esiopetus

Oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna lapsella on oikeus saada esiopetusta, minkä kunta on velvollinen järjestämään maksuttomana palveluna kaikille 6-vuotiaille lapsille. Esiopetus on vapaaehtoista, joten huoltaja päättää lapsensa esiopetukseen osallistumisesta. (L1288/1999.) Vuodesta 2001 lähtien on kuntien pitänyt tarjota maksutonta esiopetusta kaikille esikouluikäisille kuntalaisilleen. Sitä ennen opetus oli harkinnanvaraista (Hujala 2002, 3.)

Perusopetuslain tavoitteena on tukea oppilaita kasvamaan vastuuntuntoisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä opettaa heille tärkeitä elämässä tarvittavia perusasioita (ks. **Kuvio 2.**). Esiopetus on suunnitelmallista opetusta ja kasvatusta, jonka pyrkimyksenä on parantaa lasten oppimisedellytyksiä osana varhaiskasvatusta. Opetus on koulumuotoista ja sivistyksellistä, ja se edistää oppilaiden osallistumista myöhempään koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana. Opetuksen tavoitteena on myös ylläpitää yhdenvertaisuus koulutuksessa koko Suomen maassa. (L628/1998.)

Kuvio 2. Esiopetuksen keskeiset sisältöalueet (Opetushallitus 2010, 12—17).

Esiopetus on lapsikeskeistä: opetuksessa kasvattaja asettaa esikoululaiselle rajat, ja lapsen täytyy täyttää häneen kohdistetut odotukset ja vaatimukset. Esiopetuksessa pyritään lisäämään lapsen omien ajatusten ja mielipiteiden julkittamista sekä rohkeutta ja itseilmaisukykyä. Oleellisena opetusaineistona toimivat kerrotut tai kirjoitetut sadut. (Opetushallitus 2010, 10, 50.)

3 MAAHANMUUTTAJAT JA VARHAISKASVATUS

Maahanmuuttaja tarkoittaa ihmistä, joka on syntyperältään ulkomaan kansalainen ja asettuu asumaan toiseen maahan. Yleiskäsitteenä maahanmuuttajina pidetään pakolaisia, siirtolaisia, paluumuuttajia ja turvapaikanhakijoita. (Paavola & Talib. 2010, 30.) Maahanmuuttajakäsite on siis hyvin laaja. Tässä opinnäytetyössä maahanmuuttajataustaisella lapsella tarkoitetaan Opetushallituksen (2011) määritelmänä sellaista lasta, joka on itse perheensä kanssa muuttanut Suomeen tai hän on syntynyt maahanmuuttajavanhemmista Suomessa.

3.1 Lainsäädäntö ja oikeudet palvelut

Suomen perustuslain mukaan kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ihmistä ei saa ilman hyväksyttävää perustetta laittaa eri asemaan iän, sukupuolen, alkuperän, kielen, vakaumuksen, uskonnon, terveydentilan, mielipiteen, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn takia. (L731/1999.) Yhdenvertaisuuslaki puolestaan ohjaa sitä, ettei ketään henkilöä saa syrjiä etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, iän, vakaumuksen, uskonnon, terveydentilan, mielipiteen, vammaisuuden sukupuolisen suuntautumisen tai jonkun muun henkilöön liittyvän aiheen perusteella. Tasa-arvosta annetussa laissa säädetään naisten ja miesten välisestä sukupuoleen perustuvasta syrjinnän kiellostä. Lain tarkoituksena on tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeussuojaa sekä edistää ja turvata yhdenvertaisuuden toteutumista. (L21/2004.)

Kotouttaminen tarkoittaa prosessia, jonka tavoitteena on auttaa maahanmuuttajia sopeutumaan yhteiskunnan tasavertaisiksi jäseniksi. Tavoitteena on, että maahanmuuttajat oppivat kielen ja pääsevät työelämään mukaan, sekä pääsevät toimimaan yhteiskunnan jäseninä muiden rinnalla. Kotouttamisessa otetaan huomioon maahanmuuttajien tarve säilyttää oma äidinkieli ja kulttuuri. (Jyrkiäinen, Sievänen, Stenbäck & Suvilaakso 2011, 7–8.) Kotoutumisesta käytetään myös termiä *integraatio* (Räty 2002, 126). Kotouttamista ohjaa kotouttamislaki, mikä ohjaa yksilön osallistumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään säilyttäen kuitenkin oman kulttuurinsa ja kielensä. Kunnat ovat

velvollisia laatimaan kotouttamisohjelmat, ja viranomaiset hoitavat kotouttamisen ja järjestävät siihen tarvittavia voimavaroja kotoutujille. (L493/1999.)

Kuntalain mukaan kuntien tehtävänä on järjestää kuntalaisille palveluita joko itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa, tai ostaen palveluita muilta palveluntuottajilta (L365/1995). Pysyvästi Suomessa asuvat ulkomaalaiset ovat laillisesti oikeutettu kuulumaan sosiaaliturvan piiriin ja saamaan samoja palveluita kuin suomalaisetkin (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 27).

Kuntien kotouttamissuunnitelma, varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma ovat asiakirjoja, jotka kertovat kunnissa tarjottavista palveluista, joita maahanmuuttajalapsilla ja heidän perheillään on mahdollisuus saada. Suunnitelmat opastavat kunnan henkilöstöä niin varhaiskasvatuksen kuin esimerkiksi sosiaalipuolellakin palveluiden järjestämisessä ja toteuttamisessa. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 24.)

3.2 Maahanmuuttajalapset varhaiskasvatuksessa

Maahanmuuttajataustaisen lapsen kotoutuminen alkaa usein päivähoiton kautta. Tärkeässä asemassa on taata lapsen äidinkielen tukeminen ja suomen kielen oppiminen. Tällä tavoin lapsella on mahdollisuus varttua kahteen kulttuuriin ja saada pohja kaksikielisyydelle päivähoitosta jo alkaen. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 25.) Kotoututtamisen edistäminen on myös osa maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatusta (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 41).

Monikulttuurisuus tiivistettynä tarkoittaa erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista, tasa-arvoa yksilöiden ja kulttuurien välillä sekä yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ja rajoja (Räty 2002, 46). Monikulttuuristen lasten varhaiskasvatus järjestetään siten, että lapset pääsevät osallisiksi lapsiryhmään, jossa heidän sosiaalisia verkostoja tuetaan ryhmässä. Lasten äidinkieli ja kulttuurinen tausta huomioidaan yleisten varhaiskasvatuksen tavoitteiden ohella. Tasa-arvo on tärkeä periaate, joten suomalaisessa varhaiskasvatuksessa tyttöjen ja poikien asema on

tasavertainen. Kaikissa kulttuureissa näin ei aina ole. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 39.)

Lapset tarvitsevat systemaattista ohjausta kielen omaksumiseen ja käyttöön. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 39—40). Varhaiskasvatuksessa monikulttuuriset lapset saavat mahdollisuuden oppia suomen kieltä luonnollisissa tilanteissa toisten lasten ja varhaiskasvattajien kanssa. Suomalaisessa varhaiskasvatuksessa pyritään kannustamaan ja tukemaan lapsia käyttämään myös omaa äidinkieltään, koska kielen kautta lapsi omaksuu oman kulttuurinsa ja sitoutuu perheeseensä, sukuunsa sekä ystäviinsä. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 25.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan maahanmuuttajalapsilla pitää olla mahdollisuus varttua suomalaisen yhteiskunnan jäsenyyden ohella myös oman kulttuuripiirinsä jäseneksi (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 39). Kuntien tehtävänä onkin laatia varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat, joissa on esiteltyä alle kouluikäisen maahanmuuttajalapsen kaksikielisyyden ja kulttuuri-identiteetin tukemiseksi vaadittavat tukitoimet. Kunnat myös tavallisesti ohjeistavat varhaiskasvatussuunnitelmissaan, miten lapsen kulttuuri- ja uskontokasvatus huomioidaan tämän varhaiskasvatussuunnitelmaa tehdessä. Kulttuuri- ja uskontokasvatuksen toteuttaminen otetaan tavallisesti myös huomioon kuntien esiopetussuunnitelmissa. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 25.)

3.3 Kasvatuskumppanuus maahanmuuttajaperheiden kanssa

Kasvatuskumppanuus tarkoittaa tasavertaista vuorovaikutusta, jossa lapsen vanhempien ja varhaiskasvattajien asiantuntemus ja tieto nivoutuvat yhteen. Varhaiskasvattajahenkilöstöllä on vastuu kasvatuskumppanuuden toteutumisesta ja sen ylläpidosta. Kasvatuskumppanuutta ohjaavat neljä eri periaatetta: kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Nämä periaatteet näkyvät kasvatuskumppanuudessa siten, että vanhemman tietämys omasta lapsestaan tulee kuulluksi, vastaanotetuksi, keskustelluksi ja jaetuksi keskusteluissa varhaiskasvattajien kanssa. (Halme & Vataja 2011, 11, 74.)

Maahanmuuttajalasten kulttuurin ja äidinkielen vaaliminen on pääasiassa vanhempien tai huoltajien vastuulla (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005, 39). Kasvattajat sopivat yhdessä lasten vanhempien tai huoltajien kanssa lasten kielen ja kulttuurin tukemisesta yhdessä tehtävässä varhaiskasvatussuunnitelmassa. Yhteistyöllä vanhempien/huoltajien ja eri kulttuuriyhteisöjen kanssa edistetään lasten kulttuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lasten mahdollisuutta ilmaista omaa kulttuuriperimäänsä varhaiskasvatuksessa. Tällä tavoin varmistetaan lasten identiteetin vahvistuminen. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 39—40.) Kaksikielisyteen pyrkivien tavoitteiden sopiminen yhteisesti vanhempien kanssa antaa lasten vanhemmille mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa lapsensa hoitoon, kasvuun sekä kielten oppimiseen (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 29).

Informointi ja keskustelu varhaiskasvatuksen tavoitteista ja periaatteista on tärkeää maahanmuuttajataustaisten lasten vanhempien tai huoltajien kanssa. Tulkkipalveluita käytetään, jos yhteistä kieltä ei ole vanhempien ja kasvattajien välillä. Lasten suomen kielen omaksumisen edistämiseksi vanhemmille ja huoltajille kerrotaan äidinkielen kehityksen tärkeys ja keinot, joilla sitä voidaan kehittää entisestään. On tärkeää, että vanhemmat puhuvat lapsilleen kotonaan äidinkieltään. Näin kaksikielisyys saa toimivan pohjan lasten elämässä. (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 41; Halme ym. 2011, 69.)

3.4 Maahanmuuttajaperheiden kanssa tehtävä yhteistyö

Perheen ja eri viranomaistahojen välinen yhteistyö on maahanmuuttajataustaisen lapsen kotoutumisen sekä kasvun ja kehityksen tukemisen kannalta olennaista. Oleellisia viranomaistahoja, joiden kanssa perhe tekee yhteistyötä, ovat kunnan maahanmuuttajapalvelut, neuvola, päivähoido, koulu ja sosiaalityö sekä työvoimatoimisto. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 25.)

Kotoutumissuunnitelman rinnalla lapsen varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelma ovat tukivälineitä viranomaisten ja perheiden välillä. Niiden avulla voidaan aikaisessa vaiheessa ennaltaehkäistä syrjäytymistä niin sosiaalisessa kuin

koulutuksellisessakin mielessä. Myös lapsen kielellistä kehitystä ja kotoutumista voidaan tehostaa. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 26.)

4 MAAHANMUUTTAJALASTEN VALMISTAVA ESIOPETUS

Valmistava esiopetus on perusopetukseen valmistavaa opetusta kuusivuotiaille vieraskielisille lapsille. Opetus kestää pääsääntöisesti yhden lukuvuoden, ja tavoitteena on mahdollistaa siirtyminen lukuvuoden jälkeen oman lähikoulun ensimmäiselle luokalle. (Tammelin 2012.) Valmistavan esiopetuksen tehtävänä on antaa hyvä pohja maahanmuuttajalasten kaksikielisyydelle ja mahdollisuus varttua oman kulttuurin ja suomalaisen yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi (Ikonen 2001, 183).

4.1 Opetuksen tavoitteet ja sen järjestäminen

Esiopetuksen tavoitteena on kompensoida kouluvalmiuseroja ja tukea lapsen persoonallista kehitystä lapsilähtöisesti (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 21). Opetuksessa otetaan huomioon opetuksen yleisten kasvatus- ja oppimistavoitteiden rinnalla lasten taustat ja lähtötilanteet. Erityistavoitteita asetetaan, ja niihin pyritään vastaamaan resurssien mukaisesti. (Opetushallitus 2010, 49—50.)

Esiopetusikäisen maahanmuuttajalapsen opetus voidaan järjestää muun esiopetuksen yhteydessä, perusopetukseen valmistavana opetuksena tai näiden kahden yhdistelmänä (Opetushallitus 2010, 49). Varsinainen maahanmuuttajalasten valmistava esiopetus järjestetään päiväkotien yhteydessä integroituna suomalaisten lasten esiopetusryhmiin. Valtio korvaa opetuksen järjestäjille valmistavan esiopetuksen kustannukset opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän kautta jälkikäteen korotettuna valtionosuutena. Valmistavan esiopetuksen tarkoituksena on se, että maahanmuuttajalapsi osallistuu valmistavaan opetukseen vain yhden vuoden ajan, ja voi sitten siirtyä tavalliselle luokalle. (Tammelin 2012.)

Opetus tulee järjestää siten, että se tukee lapsen oman äidinkielen ja suomen kielen kehittymistä. Myös lasten kieli- ja kulttuuri-identiteetin vahvistaminen on osa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Maahanmuuttajalasten

identiteetin rakentumiselle on tärkeää, että heidän kulttuureitaan arvostetaan arkipäivän tilanteissa opetusryhmissä. (Ikonen 2001, 183.) Maahanmuuttajalapsat saavat erityistä tukea myös muilla kasvun ja oppimisen osa-alueilla, jotta saavuttavat hyvät oppimisvalmiudet perusopetukseen. Lapsille laaditaan omat, henkilökohtaiset tavoitteet ottaen huomioon lasten yksilölliset kehittymistarpeet. Erityisen tärkeää on laatia maahanmuuttajalasten esiopetuksen suunnitelma huoltajien kanssa yhdessä. Maahanmuuttajalasten erityistarpeiden huomioonottaminen esiopetuksessa edesauttaa tasa-arvoisten oppimisvalmiuksien saavuttamista perusopetuksessa ja ehkäisee näin syrjäytymistä. (Ikonen 2001, 183–184.)

4.2 S2-kielen opetus

Suomi toisena kielenä –opetuksen tarkoituksena on se, että lapsi saavuttaa perusopetuksen aikana kaikilla kielen osa-alueilla kohtuullisen toimivan suomen kielen taidon. Suomen kielen taidon oleellisena ehtona toimii lapsen oman äidinkielen hallinta ja tavoitteellinen oppiminen. Valmistavassa esiopetuksessa lapsella on mahdollisuus opiskella suomea niin ohjauksessa kuin myös aidoissa kommunikointitilanteissa muiden lasten sekä varhaiskasvattajien kanssa. (Opetushallitus 2010, 50.)

Kielellä on niin sosiaalinen kuin kasvatuksellinen tehtävä, minkä takia on tärkeää tukea maahanmuuttajalapsen kaksikielisyyden kehittymistä. Heti varhaiskasvatuksessa aloitetulla kaksikielisyyden ja kulttuuri-identiteetin tukemisella autetaan kotoutumista ja ehkäistään esimerkiksi perusopetuksessa myöhemmin ilmaantuvia oppimisvaikeuksia. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 16.)

Suomen kieli on maahanmuuttajalapsen niin oppimisen kohde että oppimisen väline. Sen takia lapselle on annettava riittävästi aikaa kielen omaksumiseen. Lapsi oppii ensimmäiseksi pintakielen eli kielen, jolla hän selviytyy arkielämässä. Pintakielen oppimiseen menee aikaa puolesta vuodesta kahteen vuoteen. Syvemmän kielitaidon oppimiseen menee useita vuosia aikaa. (Kivijärvi 2011, 255.)

Suomi toisena kielenä –opetuksessa sekä oman äidinkielen tukemisessa lapsilähtöisyys, arjen eri tilanteet kielen kehityksen tukemisessa, leikki sekä toiminnallisuus painottuvat erityisesti. Esiopetuksessa olevilla maahanmuuttajalapsilla täytyy olla edellytys puhua ja opiskella johdonmukaisesti suomea äidinkielenään puhuvien lasten ja aikuisten kanssa sekä arjen aidoissa vuorovaikutustilanteissa että muodollisesti ohjattuna oppimisena. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 29.)

Maahanmuuttajalapsille järjestettävä suomen kielen opetus valmistavassa esikoulussa tapahtuu pienessä ryhmässä lastentarhanopettajan johdolla. Parhaiten suomi toisena kielenä opiskelun tuloksia saadaan leikinomaisista tilanteista. Ohjatut toimintatuokit, kuten peli- tai leikitilanteet ovat hyviä apuvälineitä, joissa lapsi oppii sanastoja ja kielioppia. Kielen oppimisen kannalta esikoulun kaikki arjen tilanteet ovat tärkeitä, koska esimerkiksi ulkoiluun siirtyminen on jo itsessään oppimistilanne. Varhaiskasvattajien tulee kiinnittää huomiota omaan kielen käyttöön, koska lapset oppivat heidän kielestään sanoja ja kielioppirakenteita. (Halme ym. 2011, 25–26.)

Toisen kielen oppimisen edellytys on oman äidinkielen hallitseminen (Lunneblad 2009, 39). Kaksikielisyyteen tukeminen on tärkeää, koska uhkana voi olla puutteellinen kielitaito, *puolikielisuus*. Puolikielisen henkilön äidinkieli sekä valtakielen taito ovat kummatkin tällöin puutteellisia. Ilmiö juontuu äidinkieltä puhuvan ryhmän heikkoudesta, ja syrjäytymisestä valtakieltä puhuvasta yhteiskunnasta. Puolikielisyydessä esimerkiksi kielet sekoittuvat samassa lauseessa, koska osa sanoista on omaksuttu vain toisesta kielestä. (Jyväskylän yliopisto 2012.)

4.3 Kulttuuri-identiteetin ja äidinkielen tukeminen

Kulttuuri-identiteetin ja äidinkielen tukeminen ovat tärkeässä asemassa maahanmuuttajalapsen kaksikielisyyteen kasvamisessa ja integroitumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan.

4.3.1 Kulttuuri-identiteetti

Identiteetti kuvastaa ihmisen käsitystä itsestään. Minäkäsitys ja mielikuvat itsestä ovat identiteetin osia. Identiteetti määrittää ihmistä kuvaavia ryhmiä ja ominaisuuksia, kuten kansallisuutta, asuinpaikkaa, sukupuolta, kieltä, ikää, uskontoa tai elämäntapaa. *Kulttuuri-identiteetti* on identiteetin yksi alakäsite, joka tarkoittaa ihmisen kuulumista tiettyyn ryhmään/ryhmiin ja jäsenyyteen liittyviin tunteisiin. (Paavola ym. 2010, 60—62.)

Jokaisen lapsen tulee tuntea olevansa osa omaa kulttuuriaan ja voivansa tuntea olonsa turvalliseksi kulttuuripiirinsä jäsenenä. Kun lapsi arvostaa omaa kulttuuria, hän oppii arvostamaan myös muita kulttuureita. Varhaiskasvattajahenkilöstön tuleekin varmistaa lapsen identiteetin kehittyminen esiopetuksessa. (Lunneblad 2009, 47.) Lasten identiteetin rakentumisen kannalta on tärkeätä, että varhaiskasvatus tukee maahanmuuttajalasten kulttuuri-identiteetin kasvua. Tukemisella tarkoitetaan lapsen tietoisuutta omasta kulttuuristaan ja sen arvostamisesta. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 25.). Käytännössä lasten omiin kulttuureihin perehdytään kokonaisvaltaisesti, ja niitä arvostetaan näkyvästi arkipäivän tilanteissa (Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 40).

Varhaiskasvattajat tekevät yhteistyötä myös vanhempien kanssa, jotta lapsen kulttuuri-identiteetistä tulee tasapainoinen. Lapsi ei saa jäädä kahden kulttuurin väliin. Varhaiskasvatuksessa hänen kulttuuriaan on arvostettava, ja kotona vanhempien on hyvä suhtautua myönteisesti niin omaan kulttuuriin kuin uuteenkin kulttuuriin. Näin lapsi pystyy kasvamaan kahteen kulttuuriin. (Halme ym. 2011, 11.) Lapsen tietoisuus omasta kulttuuristaan ja sen arvostaminen on oman kulttuurin tukemisen tavoite. Näin lapsi voi olla aikuisena omasta kulttuuristaan ylpeä, suomalaiseseen yhteiskuntaan integroitunut, joka kykenee siirtämään omaa kulttuuriperintöään omille lapsilleen. (Opetushallitus 2010, 50.)

4.3.2 Äidinkieli

”Kielten osaaminen on monikielisessä maailmassa sekä yksilön että yhteiskunnan voimavara ja menestystekijä. Kun maahanmuuttajien kielet säilyvät elinomaisina, kielellisestä pääomasta hyötyy koko suomalainen yhteiskunta.” (Halme 2011, 89.)

Äidinkieli on ihmisen tunteiden, identiteetin ja ajattelun kieli. Lapsen oma äidinkieli vahvistaa tämän omaa kulttuurista identiteettiä sekä siteitä etniseen yhteisöön että kotimaahan. Se lisää myös kulttuurin tietämystä. Hyvä äidinkielen pohja tukee lasta myös sopeutumaan uuteen kotimaahan. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 29.) Lapsen oman äidinkielen opetuksen päämääränä on itsetunnon ja persoonallisuuden kasvu, sekä ajattelutavan kehittyminen että kielenkäytön parantuminen (Opetushallitus 2010, 50).

Monipuolinen kielitaito on yhteiskunnan voimavara. Vanhemmilla on siten myös suuri rooli lapsen oman äidinkielen kehittämisessä ja kulttuurisen identiteetin muotoutumisessa. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 29.) Työntekijöiden on hyvä kertoa vanhemmille, miten lapsen kielenkehitystä voidaan tukea myös kotona. Työntekijöiden tiedostaessa lapsen kielen kehittymisen vaiheet eri ikäkausina auttaa ja tukee vanhempia informoidessa äidinkielen kehittymisen tukemisesta. (Kivijärvi 2011, 253—254.)

4.4 Varhaiskasvatushenkilöstö

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden vastuu monikulttuurisuuskasvattajana sekä oman monikulttuurisuustyön osaamisen vahvistajana painottuu maahanmuuttajalasten lisääntyessä päivähoidossa. Kun lapsi ja tämän perhe eivät ole suomalaisia, työntekijän kulttuurien tuntemus sekä ihmissuhdetaidot ovat tärkeässä asemassa. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 28.) Työntekijöiltä monikulttuuristen lasten varhaiskasvatuksessa vaaditaan hyvää kulttuurista ymmärrystä, jotta kasvatuskumppanuus onnistuu vanhempien kanssa yhdessä tasavertaisesti (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005, 39).

Työntekijöiden on hyvä tiedostaa kielenkäytön olevan pohja arjen tilanteissa kehittyvään kielen tukemiseen. Myös vuorovaikutustilanteiden merkitys tulee osata lasten kielen kehittämisessä. Suomen kielen sanojen tarkoituksellinen opettelu eri tilanteissa tukee lasten toisen kielen oppimista päiväkodin arjessa. Myös pienryhmien opetustuokioissa voidaan auttaa lasten toisen kielen oppimista. Kielen kehityksen tukemisen kannalta lasten eri aistien aktivoiminen oppimistilanteissa on merkittävää. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 29.)

Työskentely monikulttuurisen lapsen ja tämä perheen kanssa päivähoidossa edellyttää henkilökunnalta hyvää suomi toisena kielenä – opettamistaitoja. Varhaiskasvattajalta vaaditaan myös taitoa tukea lapsia heidän oman äidinkielen oppimisessa sekä kulttuurin ja uskonnollisten asioiden opettamisessa. (Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007, 28.)

Haasteet voivat aiheuttaa työntekijöissä turhautumista. Ilman uutta tietoa tai alan tietojen päivytystä – työntekijät voivat turhautumisen seurauksena muuttua välinpitämättömiksi työtä kohtaan ja nähdä lapset kaikki identtisinä. Tässä Paavolan & Talibin kuvaamassa ”colour blindness” –toiminnassa ajatellaan, ettei opetuksessa tarvitse huomioida lasten kulttuuritaustoja tai erityistarpeita. Koulutukset ovat tärkeässä asemassa työntekijöiden motivaation ylläpidossa. Kouluttamisella työntekijöiden työmotivaatio ei laske, kun he saavat uusia ideoita työskentelyynsä ja näin ollen opetuksen taso pysyy hyvänä. (Paavola ym. 2010, 234.)

Esiopetuksen jälkeen lapset siirtyvät peruskoulun ensimmäiselle luokalle, mikä on tärkeä vaihe heille. Siksi on tärkeää, että esikoulun ja peruskoulun opettajat tekevät yhteistyötä lasten opiskelun tukemiseksi. Opetussuunnitelma velvoittaa tekemään yhteistyötä niin oman organisaation että lasta lähettävän tai vastaanottavan organisaation työntekijöiden kanssa. (Lappalainen, Kuittinen & Meriläinen 2008, 23.) Esiopettaja ja tuleva luokanopettaja voivat vaihtaa tietoja nivelpalaverissa, jossa lapsen perhe voi olla mukana myös. Tulevan koulunkäynnin näkökulmasta tärkeitä tietoja ovat lapsen äidinkielen ja suomen kielen hallitseminen sekä oppimisvalmiudet ja – tyyli. Koulussa voidaan heti

keskittyä koulun aloittamiseen ja oppimiseen, kun tiedonsiirto on ollut onnistunutta. (Halme ym. 2011, 96.)

Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset työntekijät olisivat toivottava lisä varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajalasten äidinkielen kehittymisen ja tukemisen näkökulmasta. Näin lasten äidinkielen tukeminen olisi suunnitelmallista ja johdonmukaista sekä monikulttuurinen työyhteisö tukisi lasten identiteetin muodostumista ja omaan kulttuuriin kasvamista. (Kivijärvi 2011, 254.)

5 TUTKIMUS

Maahanmuuttajien määrä on lisääntynyt Suomessa 2000-luvulla. Itsessään Vaasan kaupungissa väestöstä 5,4 prosenttia on jo ulkomaalaisia asukkaita. Vaasan väkilukuun suhteutettuna, kaupungissa on neljänneksi eniten ulkomaalaisia Helsingin, Espoon ja Vantaan jälkeen koko Suomessa. Vaasassa oli vuonna 2010 edustettuna 114 eri kansallisuutta, ja 6,3 prosentilla vaasalaisilla oli jokin muu äidinkieli kuin suomi tai ruotsi. (Holmström 2012.) Tutkimuksen aihe on ajankohtainen, koska lisääntyneen maahanmuuttajamäärän myötä maahanmuuttajalapsia on myös paljon varhaiskasvatuksen piirissä. 10 prosenttia lapsista oli maahanmuuttajataustaisia vuonna 2010 Vaasan varhaiskasvatuspalveluissa (Vaasan kaupunki 2012).

Vaasassa alettiin järjestää syksyllä 2009 kolmessa hankepäiväkodissa perusopetukseen valmistavaa esiopetusta maahanmuuttajalapsille. Lukuvuosi 2009–2010 oli kokeiluvuosi. (Vaasan kaupunki 2008.) Kokeilu koettiin hyväksi ja tarpeelliseksi, ja tänä päivänä edelleen kolme päiväkotia tarjoaa omat ryhmänsä maahanmuuttajalapsille. Koska valmistavaa esiopetusta ei ole järjestetty kuin vasta nämä viime vuodet, aihetta ei ole tutkittu kovinkaan. Valmistava esiopetus on siksi ajankohtainen ja mielenkiintoinen aihe tutkittavaksi.

5.1 Tutkimuksen tarkoitus ja kohderyhmä

Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia maahanmuuttajalasten valmistavaa esiopetusta Vaasan kaupungissa työntekijöiden näkökulmasta. Tutkimuksessa oli tarkoituksena selvittää, minkälaista tukea maahanmuuttajataustaiset lapset saavat varhaiskasvattajahenkilöstöltä ja mahdollisilta yhteistyötahoilta esiopetusvuoden aikana. Tutkimuksessa oli tarkoituksena kartoittaa myös, onko saatava tuki riittävää, jotta esikoululaisilla on hyvät valmiudet pärjätä peruskoulussa esikoulun jälkeen. Tarkoituksena oli selvittää myös sitä, että saavatko työntekijät tarpeeksi tukea työskentelyynsä ja keneltä he toivoisivat mahdollista lisätukea saavansa.

5.2 Tutkimusprosessi

Tutkimuksen toteutuminen lähti käyntiin alkuvuodesta 2012 ottamalla yhteyttä Vaasan kaupungin kolmeen päiväkotiin, jotka tarjosivat valmistavaa esiopetusta. Päiväkodeista oltiin suostuvaisia yhteistyöhön, ja opinnäytetyön aiheen valinta ja näkökulma päätettiin. Tutkimuslupa anottiin Vaasan kaupungilta 16.3.2012 (ks. **LIITE 1.**) ja lupa myönnettiin 4.4.2012 (ks. **LIITE 2.**). Tutkimus tehtiin henkilöhaastatteluilla (ks. **LIITE 3.**) kahden päiväkodin valmistavan esiopetuksen työntekijöille 10.4.2012 ja 13.4.2012 päiväkotien tiloissa. Yksi päiväkotijoutui jäämään loppuvaiheessa tutkimuksesta ulkopuolelle, koska haastatteluiden aikataulusta tuli päiväkodille liian tiukka tutkimusluvan saamisen keston takia.

5.3 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyön tutkimus oli kvalitatiivinen eli laadullinen. Kvalitatiivinen tutkimus tarkoittaa tieteellisessä tutkimuksessa sellaista menetelmäsuuntausta, jossa tutkittavaa kohdetta pyritään tutkimaan kokonaisvaltaisesti. Lähtökohtana on tutkia todellisen elämän kohteita, joita ei voi mitata määrällisesti. Kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisiin piirteisiin kuuluu myös ihmisten suosiminen tiedon keruun välineenä ja kohdejoukon valinta on tarkoituksenmukaisesta. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 152; 155.)

Tutkimusaineisto kerättiin haastattelemalla Vaasan kaupungin kahden eri päiväkodin valmistavan esiopetuksen työntekijöitä. Tutkimusjoukkoon otettiin niin lastentarhanopettajia, lastenhoitajia ja avustajia. Yhteensä haastateltavia oli kuusi.

Tiedonkeruumenetelmäksi valittiin haastattelu, koska se on hyvä ja varma tutkimusmenetelmä. Haastattelussa haastatteli saattaa tutkimuskysymyksiinsä vastaukset ja hän voi säädellä aineiston keräämistä joustavasti tilanteen mukaan sekä haastateltavia myötäillen. (Hirsjärvi 2004, 194.) Haastateltaville ei myöskään jää epäselvyyksiä kysymyksistä, kuten esimerkiksi kyselylomakkeissa voi käydä, ja tutkimusvastaukset voivat näin vääristyä (Aaltola & Valli 2010, 103—104). Haastattelut suoritettiin päiväkotien rauhallisissa tiloissa, joissa haastateltavat ja

haastattelija saivat olla rauhassa. Haastatteluajat sijoittuivat lasten aamupäivän ulkoilun ja päivälepoaikaan aikoihin, jolloin työntekijät olivat paremmin vapaita haastatteluille. Haastattelussa käytettiin ääninauhuria, ja kukin haastattelu kesti noin 30 minuuttia.

Tutkimuksen haastattelu oli tyypiltään osittainen teemahaastattelu eli keskustelunomainen haastattelu, jossa aihepiirit haastattelijalla oli etukäteen rajannut. Teemahaastattelua voidaan kutsua myös puolistrukturoiduksi haastatteluksi, mikä tarkoittaa sitä, että kysymykset ovat samat kaikille haastateltaville. Kaikissa kysymyksissä ei käytetä vastausvaihtoehtoja, joten haastateltava saa näin itse vastata omin sanoin haastattelukysymyksiin. (Aaltola ym. 2010, 26—28; Metsämuuronen 2006, 115.)

Haastattelukysymyksiä oli yhteensä 15, joista viimeinen kysymys oli jätetty vapaaehtoiselle vapaalle sanalle. Avoimia kysymyksiä oli 11 kappaletta, ja 4 kysymystä olivat strukturoituja kysymyksiä eli sisälsivät valmiin vastausvaihtoehdon. Ennen tutkimuksen aloittamista tutkija vieraili yhdessä valmistavaa esiopetusta tarjoavassa ryhmässä näkemässä ja kuulemassa opetuksesta. Sen pohjalta tutkija laati alustavan haastattelukysymysrungon haastatteluja varten. Se testattiin yhdellä työntekijällä, ja hänen mielipiteensä pohjalta kysymyksiä hieman muokattiin, jotta kysymykset olivat mahdollisimman selkeitä varsinaisissa haastattelutilanteissa.

5.4 Tutkimuksen analysointi

Haastatteluiden jälkeen aloitettiin nauhoitettujen haastatteluiden litterointi eli kaikki haastattelut kirjoitettiin puhtaaksi ääninauhurilta tekstiksi sana sanalta (Hirsjärvi 2004, 210). Yhden haastattelun purkuun meni aikaa noin kolme tuntia. Litteroinnissa käytettiin äänenpainojen ja naurahdusten kohdalla erikoismerkkejä kuvaamaan paremmin haastateltavien puhetta. Haastateltavien puhetaukoja ei tosin otettu huomioon litteroinnissa. Sen jälkeen litteroidut tekstit analysoitiin laadullisella eli induktiivisella aineiston analyysillä, joka tunnetaan myös aineistolähtöisellä sisällönanalyysi-nimellä (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110).

Aineistoanalyysi jaettiin kolmivaiheiseksi, johon sisältyi 1) aineiston pelkistäminen eli redusointi, 2) aineiston ryhmittely eli klusterointi ja 3) teoreettisten käsitteiden luominen eli abstrahointi. Pelkistämällä karsittiin kaikki tutkimukselle epäoleellinen pois. Se voi olla myös tiedon tiivistämistä tai pilkkomista osiin. Pelkistämisen jälkeen pelkistetyt samaa tarkoittavat ilmaukset ryhmiteltiin omiin luokkiin, jotka nimetään luokan sisältöä kuvaavalla termillä. Sen jälkeen erotettiin tutkimuksen kannalta keskeinen tieto ja muodostettiin niistä teoreettisia käsitteitä ja johtopäätöksiä. Luokituksia yhdisteltiin niin kauan kuin se oli mahdollista. Sen jälkeen viimeiseksi jäävä luokitus oli vastaus tutkimustehtävään. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110—115.) Analysoinnin jälkeen tehtiin johtopäätökset tutkimusongelmasta.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus ja eettinen näkökulma

Tutkimusta tehdessä yritetään määritellä sen luotettavuus, jotta vältetään virhetuloksilta. Sitä varten on olemassa erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. Tutkimuksen arviointiin liitetään kaksi käsitettä: reliaabelius ja validius. Reliaabelius tarkoittaa toistettavuutta eli jos tutkimus toistetaan, saadaan samat tulokset. Validius taas tarkoittaa pätevyyttä eli tutkimusmenetelmän tai mittarin kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa halutaan mitata. (Hirsjärvi ym. 2004, 216.)

Reliaabelius- ja validius –käsitteet ovat syntyneet kvantitatiivisen tutkimuksen piiristä, ja laadullisessa tutkimuksessa niiden käyttöä pyritään välttämään, koska validius on tällöin epäselvä. Laadullisissa tutkimuksissa voidaan ajatella, että ei ole kahta samanlaista tapausta, jolloin luotettavuuden ja pätevyyden arvioinnit eivät ole päteviä. Sen takia laadullisessa tutkimuksessa, kuten tässä opinnäytetyössä, luotettavuutta yritetään nostaa siten, että tutkija itse on tutkimusväline ja hän kertoo teoretiedon ohella tarkasti tutkimuksen toteuttamisesta ja sen eri vaiheista. (Hirsjärvi ym. 2004, 217.)

Tutkimuksen luotettavuutta lisää myös tutkimuksen ympärille rakennettu teoreettinen viitekehys. Tutkimuksen aihe on ajankohtainen, joten käytetyt lähteet ovat tuoreita, mikä lisää niiden luotettavuutta. Teoria ja tutkimus vastaavat toisiansa, joten tieto on validia.

Haastateltaville kerrottiin tutkimuksen aihe, sen tarkoitus ja tutkimusmenetelmät. Haastateltavien anonymiteettisuoja turvaksi haastattelut käsiteltiin luottamuksellisesti, eikä haastatteluissa kysely kysymyksiä, joiden perusteella haastateltavat voitaisiin tunnistaa. Haastattelut luvattiin tuhota tutkimuksen valmistumisen jälkeen.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Haastattelut suoritettiin kuudelle eri valmistavan esiopetuksen työntekijälle.

6.1 Haastateltavien taustatiedot

Ensimmäiset viisi kysymystä käsittivät haastateltavien taustatietoja. Ensimmäiseksi kysyttiin haastateltavien ammattinimikettä strukturoidulla kysymyksellä. Haastateltavissa neljä oli lastentarhanopettajia, yksi oli lastenhoitaja ja yksi oli avustaja.

Kuvio 3. Työntekijöiden ammattinimike.

Haastateltavilta kysyttiin avoimella kysymyksellä mahdollisesta lisäkoulutuksesta liittyen maahanmuuttajalasten kanssa työskentelyyn. Kaikki haastatteluun osallistuneet lastentarhanopettajat, eli 66 prosenttia haastateltavista, olivat saaneet lisäkoulutusta valmistavan esiopetuksen toteutukseen kielikylpykoulutuksen kautta. Muut työntekijät eivät olleet saaneet minkäänlaista lisäkoulutusta maahanmuuttajien kanssa tehtävään työhön.

Kahdella avoimella kysymyksellä kartoitettiin myös työntekijöiden työvuosia varhaiskasvatuksessa sekä maahanmuuttajalasten valmistavassa esiopetuksessa. Kokonaisvaltaisesti varhaiskasvatuksessa työskennellyt vuodet jakaantuivat 5—

27 vuoden välillä. Yhteinen keskiarvo kaikkien ammattinimikkeiden kesken oli reilut 18 vuotta. Lastentarhanopettajien työvuosien keskiarvo oli noin 17 vuotta, ja lastenhoitajan ja avustajan keskiarvo oli 15 vuotta.

Valmistavassa esiopetuksessa työskennellyt vuodet vaihtelivat yhdestä vuodesta kolmeen vuoteen. Kaikkien haastateltavien työvuosien keskiarvo oli 2,5 vuotta.

Haastateltavilta kysyttiin avoimella kysymyksellä maahanmuuttajalasten määrää ryhmissänsä. Kahden päiväkodin keskiarvoksi saatiin 6,5 lasta/ryhmä. Vaasan kaupungin Kasvatus- ja opetusviraston mukaan valmistavan esiopetusryhmän lapsimääräsuositus on 4—8 lasta (Vaasan kaupunki 2010, 1).

6.2 S2-kielen ja suomalaisen kulttuurin opetus sekä lapsen oman äidinkielen ja kulttuuritaustan tukeminen

S2-kielen ja suomalaisen kulttuurin opetusta sekä lapsen oman äidinkielen ja kulttuuritaustan tukemista kartoitettiin avoimilla kysymyksillä.

6.2.1 S2-kielen opetus

Ensimmäiseksi tiedusteltiin S2-kielen opetusmenetelmiä. Kysymyksen avulla selvisi, että lapsille tehdään aluksi kielikartoitus, jonka avulla nähdään, minkälaista apua lapsi tarvitsee. Kartoituksen jälkeen voidaan suunnitella toimintaa paremmin. Maahanmuuttajalapsen lapset ovat integroitu suomalaisiin esikouluryhmiin, mutta kielelliset tehtävät tehdään valmistavasta opetuksesta vastaavan lastentarhanopettajan johdolla pienryhmissä. Muu aika ollaan yhdessä suomalaisten esikoululaisten kanssa.

Kaikkien haastateltavien mielestä parhaimmat kielenoppimistilanteet tapahtuvat ihan tavallisissa arkipäivän tilanteissa. Työntekijällä on hyvin tärkeä rooli kielenkehityksessä: hän toimii lapselle kielenmallina. Sen takia työntekijöiden täytyy olla jatkuvasti tietoisia omasta kielenkäytöstään. Rikas kieli auttaa lapsia omaksumaan suomen kielen sanastoja paremmin eri arkitilanteissa. Erilaisissa toimintatuokioissa, kuten musiikissa ja liikunnassa työntekijät ottavat huomioon kielellisyyden.

Taulukko 1. S2-kielen opetusmenetelmät.

Pääluokka	Yhdistävä luokka
Työntekijä kielenmallina	Työntekijöiden näkemyksiä S2-kielen opetuksen menetelmistä
S2-kielen oppiminen arkipäivätilanteissa	
Kielellisten tehtävien tekeminen tapahtuu pienryhmissä	

Seuraavien teemojen jälkeen on suluissa se määrä, kuinka monta kertaa sama ilmaisu toistui haastatteluissa. Teemojen jälkeen on myös muutaman haastateltavan kertoma ajatus S2-kielen opettamisesta kursivoituina.

- Työntekijällä on tärkeä rooli lasten kielenkehityksessä (5)
- S2-kielen opetusta tapahtuu esikoulun arkitilanteissa (5)
- Työntekijät havainnoivat kieltä arkipäiväisissä tilanteissa (3)
- Maahanmuuttajien valmistavan esiopetuksen kielellisten tehtävien tekeminen tapahtuu pienryhmissä (4)

”Oikeastaan kaikistä tärkein on se aikuisen kielenmalli ja ymmärtää se, että suomen kieltä opetetaan tällä joka ikinen hetki. Et se ei oo mitään semmosta, että mennään johonkin ja pidetään tuokio, vaan ihan niinku kokopäivä, ja koko aikaisesti.”

”Tavallaan et annetaan lapselle mahdollisuus puhua ja vaaditaan sitä, että lapset puhuu. Ja tosta aikuisten kielellisestä mallista vielä se, että et aikuisenkin pitäis puhua niinku kokonaisia virkkeitä, kokonaisia lauseita.”

”Ja sit ihan siis ruokailut, kaikki paikat missä me käydään vierailemassa, niin ainahan siinä tulee sitä suomen kieltä, mut se vaan pitää kiinnittää huomioon, et ne on oikeesti opetustilanteita myös.”

6.2.2 Suomalaisen kulttuurin opetus

Suomalaisen kulttuurin opetusmenetelmät -kysymyksessä tiedusteltiin menetelmiä, joilla suomalaista kulttuuria opetetaan maahanmuuttajalapsille. Haastateltavat toivat julki sen, että kulttuuriopetus on pitkälti samanlaista kuten suomalaistenkin lasten kanssa. Eroavaisuuksia ei ole paljon. Kulttuuriopetus rakentuu arkipäiväisistä asioista, kuten esimerkiksi ruokailu- ja pukeutumistilanteista ja niissä toimimisesta. Suomalaiset juhlapyhät vaativat hiukan enemmän erityishuomiota, koska osa lapsista kuuluu eri uskontokuntiin ja sitä arvostetaan. Joskus tehdään kulttuurivierailuja.

Taulukko 2. Suomalaisen kulttuurin opetusmenetelmät.

Pääloukka	Yhdistävä luokka
Maahanmuuttajalasten ja suomalaisten lasten kulttuuriopetuksessa ei ole eroa	Työntekijöiden näkemyksiä suomalaisen kulttuurin opetusmenetelmistä
Kulttuuria opetetaan arkipäivän tilanteissa	
Juhlapyhät ja kulttuurivierailut osa kulttuurikasvatusta	

Teemojen jälkeen suluissa on kerrottu ilmaisujen määrän toistuvuus haastatteluissa. Tämän jälkeen on muutama haastateltavan kommentti suomalaisen kulttuurin opettamisesta kursivoituna.

- Maahanmuuttajalasten kulttuuriopetus ei eroa suomalaisten lasten opetuksesta (3)
- Suomalaiset juhlat ovat osa kulttuuriopetusta (5)
- Suomalaista kulttuuria opetetaan kulttuurivierailuilla (3)
- Kulttuuriopetus on osa arkipäivän opetustilanteita (6)

”Ihan mun mielestä samanlaisilla ku muillekin. Että sitä arkea eläen. Et siinä tulee suomalaista kulttuuria tulee siinä.”

”Et ei, se eroo millään lailla maahanmuuttajalasten kulttuuriopetus suomalaisesta. Siinä ne menee muiden mukana samasta ryhmässä ja oppii siinä arkea eläen.”

”Se liittyy hyvin pitkälti arkeen. Ja juhlat on sitten erikseen.”

6.2.3 Lapsen oman äidinkielen ja kulttuuritaustan tukeminen

Maahanmuuttajalapsen oman äidinkielen ja kulttuurin tukeminen kuuluu valmistavan esiopetuksen opetussuunnitelmaan. Haastateltavilta kysyttiin avoimena kysymyksenä, kuinka lasten omaa äidinkieltä ja kulttuuritaustaa tuetaan opetuksessa. Kaikki haastateltavat kertoivat tukemisen lähtevän olemalla aidosti kiinnostuneita vieraista kulttuureista ja niiden arvostamisesta. Lapsilta kysellään paljon heidän kulttuureistaan, ja esimerkiksi opetellaan jotain sanoja lapsen äidinkielestä tai opetellaan vaikka syntymäpäivälaulu jollain lasten kielellä. Joskus on järjestetty myös juhlia ja näyttelyitä, joissa on kerrottu suomalaisille lapsille ja heidän vanhemmilleen kulttuureista. Näkyväksi kielet ja kulttuurit tehdään esimerkiksi laittamalla päiväkodin seinille lasten kotimaiden lippuja.

Taulukko 3. Lasten äidinkielen ja kulttuuritaustan tukeminen.

Pääluokka	Yhdistävä luokka
Maahanmuuttajalasten äidinkielestä ja kulttuurista ollaan kiinnostuneita	Työntekijöiden näkemyksiä maahanmuuttajalasten oman äidinkielen ja kulttuuritaustan tukemisesta opetuksessa
Kulttuurit ja äidinkielet tehdään näkyviksi arjen ympärille	

Teemat rakentuivat seuraavista. Suluissa on kerrottujen ilmaisujen määrä haastatteluissa. Sen jälkeen seuraa haastateltavien kommentteja aiheesta kursivoituina.

- Maahanmuuttajalasten äidinkielestä ja kulttuurista kysellään ja keskustellaan (6)
- Kulttuurit ja äidinkielet ovat näkyvä osa esikoulun arkea (6)

”No sillä lailla, että omaa äidinkieltä ja kulttuuritaustaa arvostetaan ja siitä ollaan kiinnostuneita. Kysellään. Kysellään, minkä verran he tietää omasta kotimaastaan asioita. Ja sitten se, että meillä on usein niin et omalla kielelläänkin saa vastata et jos huomaa et lapsi ei tiedä jotain sanaa, niin sitten voi kysyä, että mikä se on sun omalla kielellä. Ja sit yrittää löytää, löytää siihe tota suomenkielinen sana, vastine.”

”Et, sillälailla mun mielestä, et me ei hirveesti voida sitä niiden omaa kulttuurii heille opettaa. Mut se että ollaan kiinnostuneita siitä, ja tehdää se näkyväksi niin. Meidän mielestä riittävää tällä hetkellä.”

”Kartasta on tutkittu, mistä maasta lapset tai heidän vanhempansa ovat kotoisin ja minkälainen lippu maalla on.”

6.3 Kasvatuskumppanuus maahanmuuttajaperheiden kanssa

Hyvä kasvatuskumppanuus on tärkeä työntekijöiden ja perheiden välillä. Haastateltavilta kysyttiin avoimella kysymyksellä, miten kasvatuskumppanuus toteutuu maahanmuuttajaperheiden kanssa. Haastateltavat toivat esiin sen, että kasvatuskumppanuus ei eroa paljonkaan suomalaisten perheiden välisestä kumppanuudesta. Kieliongelmat ja kulttuurierot tuovat jotain haasteita kasvatuskumppanuudelle, mutta kaikesta selviytyy aina, vaikkapa kuvakorttien avulla.

Tärkeäksi asiaksi kasvatuskumppanuudelle haastateltavat kertoivat päivittäiset kohtaamiset vanhempien kanssa. Vaikka ei ole yhteistä kieltä, eikä kovin syvällisiä keskusteluita voida käydä lapsesta, niin silti vanhempien kohtaamiset tukevat kasvatuskumppanuutta. Yksi esimerkki on kauempana asuvat lapset, jotka kulkevat esikouluun taksikuljetuksessa. Työntekijät eivät näe heidän vanhempiaan muutoin kuin keskusteluissa aina silloin tällöin päiväkodilla. Heidän kanssaan on siksi vaikeampi toteuttaa kasvatuskumppanuutta.

Taulukko 4. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen

Pääluokka	Yhdistävä luokka
Kasvatuskumppanuus samanlaista niin suomalaisten kuin maahanmuuttajaperheidenkin kanssa	Työntekijöiden mielipiteet kasvatuskumppanuuden toteutumisesta maahanmuuttajaperheiden kanssa
Työntekijöiden ja vanhempien kohtaamiset tärkeässä roolissa	
Haasteena yhteisen kielen puuttuminen	

Maahanmuuttajaperheiden kanssa toteutuva kasvatuskumppanuuteen liittyvä kysymys rakentui seuraaville teemoille. Luvut sulkujen sisäpuolella kertovat

ilmaisujen määrän haastatteluissa. Sen jälkeen on muutama haastateltavan kommentti aiheesta kursivoituina.

- Maahanmuuttajaperheiden kanssa kasvatuskumppanuus nähdään samanlaisena kuten suomalaistenkin perheiden kanssa (4)
- Kotikäynneillä ja keskusteluilla tuetaan kasvatuskumppanuutta (5)
- Haasteena yhteisen kielen puuttuminen ja kuljetuksessa olevat lapset (6)
- Päivittäiset kohtaamiset vanhempien kanssa lujittavat kasvatuskumppanuutta (5)

”Ja mä koen, että kasvatuskumppanuus on parhaimmillaan just sitä, et päivittäin nähdään, ja eihän sen tarvi olla muuta ku et päivä on mennyt kivasti ja on kertonut ja sitä ja tätä, tuota ja ollut mukava päivä. Musta se on tärkeä osa kasvatuskumppanuutta. Saa hirveän paljon itsekin, saa sanoa sen miten on päivä mennyt.”

”Mut tietysti sitten on se, et jos se kieliongelma on, niin ei siinä hirveesti sitten syvällisempiä ajatuksia vaihdeta.”

6.4 Tärkeiksi koetut yhteistyötahot

Avoimella kysymyksellä tiedusteltiin tärkeiksi koettuja yhteistyötahoja. Tärkeiksi yhteistyötahoiksi työntekijöiden kesken nousi kolme tahoja: Kiertävä erityislastentarhanopettaja (6), Sosiaali- ja terveyssektori (6) sekä Tulkkikeskus (4). Sulkujen sisällä olevat numerot kertovat ilmaisujen määrät haastatteluissa. Muita tärkeiksi koettuja yhteistyötahoja olivat: lasten vanhemmat, päiväkodin henkilökunta, Ulkomaalaistoimisto, koulu ja vertaistuki niin työyhteisössä kuin muiden valmistan esiopetuksen työntekijöiden kanssa.

Kuvio 4. Tärkeiksi koetut yhteistyötahot.

Muutama haastateltavan kommentti liittyen yhteistyötahoihin kursivoituina.

”Sitten tietysti meidän kiertävä erityislastentarhanopettaja, jos tulee jotain erityisempää. Hän on sitten se meidän ensimmäinen linkki.”

”No sitten tarvittaessa tietysti tulee toimintaterapeutit ja sit puheterapian palvelut. Ne ei tietysti liity kieleen, mut sit jos jotain muuta ongelmaa, niin sit he tulee mukaan.”

6.5 Tieto lapsen tuen riittävydestä perusopetukseen siirryttyä ja jatkotoimenpiteet lapsille, joiden taidot eivät riitä lähikouluun

Tieto lapsen tuen riittävydestä perusopetukseen siirtymisen jälkeen kysyttiin haastateltavilta puolistukturoidulla kysymyksellä. Avoimella kysymyksellä tiedusteltiin jatkotoimenpiteitä lapsille, joiden taidot eivät riitä omaan lähikouluun.

6.5.1 Tieto tuen riittävydestä lapsen siirryttyä perusopetukseen

Haastateltavilta kysyttiin sitä, että tietävätkö he onko tuki ollut riittävää lasten siirryttyä perusopetukseen. Haastateltavista yksi tiesi koulun palautteesta, mutta viisi muuta eivät tienneet.

Kuvio 5. Tieto tuen riittävydestä lapsen siirryttyä perusopetukseen.

Suurin osa haastateltavista, 83 prosenttia, ei tiennyt miten maahanmuuttajalasten koulunkäynti on sujunut esikoulun jälkeen. Muutamit haastateltavat totesivat, että aluksi yhteistyötä tehtiin peruskoulun kanssa, jolloin esikoulun työntekijät kutsuttiin jossakin vaiheessa kouluun käymään ja katsomaan, miten niin maahanmuuttaja- kuin suomalaisiakin lapsilla koulunkäynti oli lähtenyt sujumaan esikoulun jälkeen. Valitettavasti viime aikoina yhteistyötä ei enää ole ollut, ja sen takia työntekijät eivät tiedä, mitä edellisen vuoden esikoululaisille kuuluu nykyään. Tähän asiaan työntekijät toivoivat jatkossa parannusta.

6.5.2 Jatkotoimenpiteet lapsille, joiden taidot eivät riitä tavalliseen perusopetukseen

Tutkimuksessa haluttiin selvittää, että miten käy lapsille, jotka eivät mahdollisesti kykenekään jatkamaan esikouluvuoden jälkeen omassa lähikoulussansa. Valmistavaan esikouluun hakiessa maahanmuuttajalapset käyvät läpi tiukat kielikriteerit, jotta pääsevät valmistavaan opetukseen. Eli lasten kielitaso on jo aika hyvä esikoulun alkaessa. Haastattelussa kävi ilmi kuitenkin, että toisinaan kaikkia maahanmuuttajaesikoululaisia ei siirretä suoraan tavalliselle luokalle, vaikka siihen pyritään. Silloin toimitaan lasten parhaaksi ja katsotaan heille sopiva jatkosijoituspaikka. Tarkoituksena kuitenkin on se, että kaikki lapset menevät

kouluun, eikä kukaan jää enää päiväkotiin vuodeksi. Luokkatyyppi voi vain vaihdella.

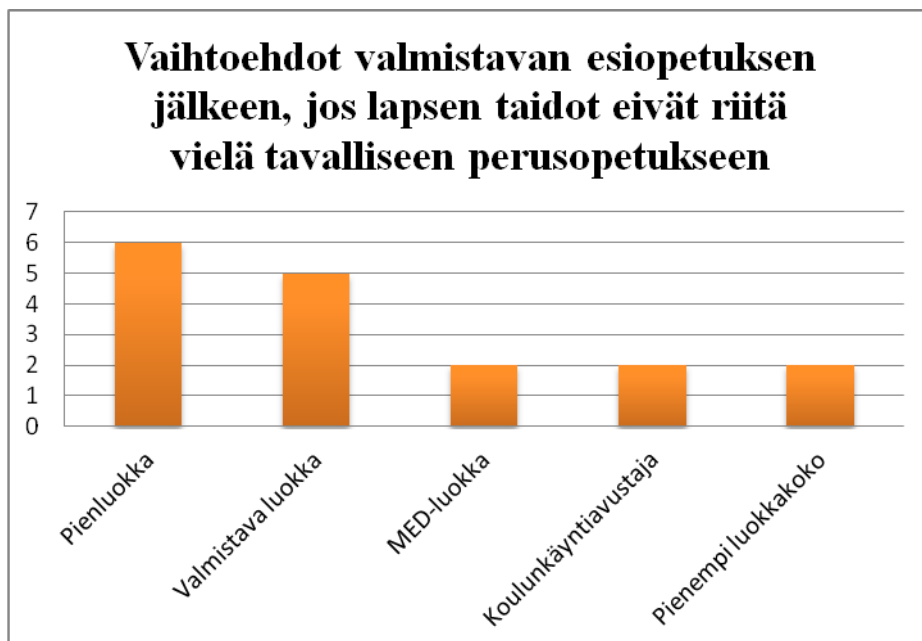
Kaikki haastateltavat toivat esiin valmistava perusopetus –vaihtoehdon. Valmistavaa perusopetusta käyvät kouluikäiset maahanmuuttajalapsi. Valmistavan esiopetuksen ja valmistavan perusopetuksen tarkoitus on sama: valmistaa maahanmuuttajalapsi yleisopetusta varten. Yksivuotinen valmistava opetus on valtion rahoittamaa, ja siksi sen tavoitteena on se, että lapsi käy yhden vuoden joko valmistavaa esiopetusta tai sitten valmistavaa perusopetusta. Ei ole kannattavaa valtiolle, jos lapsi käykin niin valmistavan esiopetuksen kuin valmistavan perusopetuksen. Joskus kuitenkin lapsen suomen kieli ei välttämättä riitäkään peruskouluun ensimmäiselle luokalle, ja tällöin hänet voidaan laittaa valmistavan perusopetuksen luokalle.

Joskus joillakin lapsilla voi olla kielestä riippumattomia ongelmia, ja silloin vaihtoehtona on pienluokka eli erityisluokka, jossa saa tarvitsemansa tuen pienryhmässä. Kaikki haastateltavat toivat tämän esille.

Muutama haastateltava nimesi myös yhdeksi vaihtoehdoksi MED-luokan, joka on diagnostinen luokka maahanmuuttajille, jotka tarvitsevat erilaisten syiden takia tehostettua tukea oppimiseensa. MED-luokalla tehdään havaintoja ja seurataan lapsia, jotta tiedetään mihin voitaisiin sijoittaa myöhemmin kouluun.

Myös yhdeksi vaihtoehdoksi nimettiin koulunkäynti normaaliluokassa, jossa on avustaja tai luokkakoko on normaalia pienempi.

Kuvio 6. Lähikoulun sijasta olevat vaihtoehdot.

Teemat, jotka rakentuivat kysymyksen ympärille. Suluissa on kerrottu ilmaisujen määrä haastatteluissa. Sen jälkeen yhden haastateltavan kommentti kursivoituna.

- Pienluokka (6)
- Valmistava perusopetus (5)
- MED-luokka (2)
- Koulunkäyntiavustaja (2)
- Normaalista pienempi luokkakoko (2)

”Mutta jos se suomen kieli jostain syystä ei sitten riitä, niin sit voi mennä sinne valmistavaan kouluun. Mut tavallaan lapsella on kaksi valmistavaa vuotta peräkkäin, mikä sitten taas ei ole rahallisesti, koska lapselle maksetaan yhdestä vuodesta, tai yhteiskunta maksaa. Mutta voi mennä valmistavaan kouluun, tai sit jos on jotain muuta ongelmaa ku kielestä, niin sitten voi mennä pienluokalle.”

6.6 Valmistavan esiopetuksen haasteet ja niihin vastaaminen

Haastateltavilta kysyttiin avoimella kysymyksellä valmistavan esiopetuksen haasteista ja niihin vastaamisesta. Haastateltavat toivat esille monenlaisia haasteita. Eniten haastateltavat kokivat haasteelliseksi lasten vanhempien kanssa käytävän yhteistyön ja kulttuurierot. Kielitaidottomuus on siihen yksi syy. Kaikkien vanhempien kanssa ei kyetä käymään kunnan keskusteluita ilman tulkin välitystä. Kommunikointi voi olla haastavaa vanhempien kanssa, ja heidän tuodessa ja hakiessa lapsiaan, ei kyetä välttämättä keskustelemaan lapsista ja heidän päivästänsä päiväkodissa. Vaikka haastateltavat käyttävät yksinkertaista ja selkeää kieltä, väärinkäsityksiä syntyy silti toisinaan. Kehonkieli ja kuvakortit ovat käytössä kommunikoinnin helpottamiseksi.

Myös vanhempien aikakäsitys aiheuttaa välillä ongelmia. Joskus myös arvot ja asenteet eivät kohtaa työntekijöiden kanssa. Ongelmia on syntynyt esimerkiksi lapsen lähettämisestä psykologin luo tai esikoulun jälkeen siirtämisestä pienluokalle. Eri kulttuureissa psykologi-käsite voi olla myös erilainen, ja merkitä sitä, että ainoastaan hullut käyvät psykologin vastaanotolla. Jotkut vanhemmat eivät myös ymmärrä pienluokan tarkoitusta, vaan ajattelevat sen olevan leimaava lapsellensa, eivätkä sen takia halua lastansa sinne.

Suomalaisessa kulttuurissa huomiota herättävä käytös nimetään helposti käytöshäiriöksi. Lasten levottomuus on yksi haaste työntekijöiden työpäivässä. Lasten vanhemmat eivät välttämättä koe lastensa levotonta käyttäytymistä liian huomiota herättävänä, vaan pitävät sitä normaalina. Heidän mielestään vilkas käyttäytyminen on normaalia heidän kulttuurissaan.

Haastateltavat listasivat myös yhdeksi haasteeksi lasten muut ongelmat kuin vain kielelliset. Usein toiminnan pääpaino on joku muu, kuin kielellinen ongelma. Maahanmuuttajalapsilla voi olla harjaantumattomuutta esimerkiksi vaikka kynän käytössä. Suomalaisessa kulttuurissa jo pienille lapsille hommataan värityskirjoja ja muovailuvahoja, mutta joissakin muissa kulttuureissa sellainen ei ole tapana. Sen takia maahanmuuttajalapsilla voi olla enemmän harjaantumattomuutta kuin suomalaisilla lapsilla. Työntekijät tukevat maahanmuuttajalasten taitojen

kehittymistä kokoamalla pienryhmiä lasten taitojen tai harjoitustarpeiden perusteella.

Työntekijöiden omasta näkökulmasta nousi esille myös henkilöstöresurssit sekä liikaa aikaa vievien paperitöiden määrä. Osan haastateltavien mielestä henkilöstöresursseja pitäisi lisätä ja kehittää. Paperitöitä kertyy myös paljon opetuksen aikana, koska lapsia havainnoidaan ja kaavakkeita täytetään koulua varten.

Taulukko 5. Kokemuksia valmistavan esiopetuksen haasteista.

Pääluokka	Yhdistävä luokka
Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön haasteellisuus	Työntekijöiden kokemuksia valmistavan esiopetuksen haasteista
Lasten oppimisongelmat ja käyttäytymishäiriöt	
Vähäiset henkilöstöresurssit	

Teemat rakentuivat seuraavista haasteista. Teemojen jälkeen haastateltavien mielteitä haasteista kursivoituina.

- Vanhempien kielitaidottomuus (6)
- Vanhempien asenteet ja arvot (2)
- Kulttuurierot (3)
- Lapsilla muitakin kuin vain kielellisiä ongelmia (2)
- Lasten käyttäytymishäiriöt (2)
- Vähäiset henkilöstöresurssit (2)

- Aikaa vievät paperityöt (1)

”No sit tietysti haasteita on tää kielelliset ongelmat vanhempien kanssa. Et ei välttämättä päivittäin pystykään kertoo ihan kaikkee, mitä täällä on tapahtunut, vaikka tapais vanhemmat. Et sitten ne ajoittuu vähä niille isommille tapaamisille, ja sit voi olla et sieltä tulee aika paljon vanhemmille infoo kerralla, kun ei päivittäin pysty sitä infoo vaihtamaan.”

”Tai jos puhutaan käytöshäiriöistä, niin tavallaan heidän kulttuurinsa on vilkkaampi monessa maassa ku meidän. Ei he ei välttämättä koe, et heidän lapsi käyttäytyy liian huomiota herättävästi ku taas suomalaisessa kulttuurissa ehkä meidän mielestä käyttäytyy.”

6.7 Työntekijän oman tuen tarve ja vapaa sana

Haastateltavilta tiedusteltiin heidän oman tuen tarpeesta strukturoidulla kysymyksellä. Lopuksi haastateltavat saivat vielä tuoda esiin ajatuksiaan työstään vapaana sanana.

6.7.1 Työntekijän oman tuen tarve

Haastateltavilta kartoitettiin heidän oman tuen tarvetta. Lähes kaikki, 83 prosenttia haastateltavista koki saavansa tarpeeksi tukea työhönsä. 17 prosenttia, eli yksi haastateltavista taas ei kokenut saavansa tukea tarpeeksi.

Kuvio 7. Työntekijän oman tuen tarpeen kartoittaminen.

Työntekijät, jotka kokivat saavansa tarpeeksi tukea työssään perustelivat vastauksiaan siten, että oma tiimi on tärkeässä asemassa. Omassa tiimissä kaikista asioista voidaan puhua ja jokainen tiimijäsen osaa joustaa tarpeen tullen.

Haastateltava, jotka puolestaan ei kokenut saavansa tarpeeksi tukea, perusteli syyksi vertaistuen puuttumisen. Hänen mielestään vertaistukea saisi olla enemmän toisten päiväkotien, samaa työtä tekevien työntekijöiden kanssa. Myös koulutukset, joihin tulisi samaa työtä tekeviä ympäri Suomea, voisivat olla hyödyllisiä. Koulutuksista voisi saada parhaat vinkit, jotta kaikkien ei tarvitsisi opetella aivan kaikkea alusta.

6.7.2 Vapaa sana

Viimeinen kysymys oli vapaaehtoinen, ja siihen sai vielä esittää kommentteja liittyen aiheeseen. 33 prosenttia haastateltavissa vastasi siihen. Vastanneet totesivat työn olevan vaativaa, mutta mielenkiintoista. Työ antaa heille paljon, mutta työntekijöistä otetaan samalla myös irti paljon. Kehitettävää olisi henkilöstöresursoinnissa, ja työntekijät toivoivat ymmärrystä ja tukea ylemmältä tasoltakin kuin ainoastaan lähiesimiehiltä työhönsä.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Varhaiskasvatuksen työntekijöillä on tärkeä rooli maahanmuuttajalasten tukemisessa, jotta lapsien on helppo siirtyä esikouluvuoden jälkeen peruskouluun. Tutkimuksessa haastateltiin kahden eri päiväkodin työntekijöitä, ja heidän ajatusten pohjalta muodostettiin käsitys maahanmuuttajalasten tukemisesta peruskoulua varten.

Tutkimusongelmana oli se, että minkälaista tukea maahanmuuttajalapsen saavat varhaiskasvatushenkilöstöltä ja yhteistyötahoilta esikouluvuoden aikana, ja onko tuki riittävää, että he pärjäävät omassa lähikoulussa. Myös työntekijöiden omaa tuen saamista omassa työsssänsä kartoitettiin.

Tutkimuksessa selvisi, että maahanmuuttajalapsia tuetaan monella tavalla, jotta valmistavan esiopetuksen jälkeen heidän olisi helppoa ja mukavaa siirtyä varhaiskasvatuksesta koulun piiriin. Tarkoituksena on se, että kaikki valmistavaa esiopetusta vuoden käyvät lapset pystyvät aloittamaan omassa lähikoulunsa ensimmäisellä luokalla. Suomen kielen opetus ja muu esikouluopetus tukee lasten kouluvalmiuksien muodostumista peruskoulua varten.

S2-kielen opetusmenetelmät ovat valmistavassa esiopetuksessa lapsilähtöisiä, ja esiintyvät esikoulun arjessa luonnollisissa tilanteissa. Lapset oppivat kaikista tilanteista suomen kieltä, kuten esimerkiksi pukeutumistilanteissa. Työntekijöillä on tärkeä rooli heidän toimiessa lapsille kielenmallina. Lapset omaksuvat heidän puheestaan rakenteita ja uusia sanastoja.

Suomalaista kulttuuria opetetaan maahanmuuttajalapsille lähestulkoon samalla lailla kuin suomalaisillekin lapsille. Kulttuuriopetus on sidonnainen arkeen, ja koostuu esimerkiksi ruokailutapojen opettelusta. Suomalaisia juhlapäiviä opetetaan, mutta eri uskontokuntiin kuuluvien lasten vakaumuksia arvostetaan ja kunnioitetaan.

Lasten oman äidinkielen ja kulttuuritaustan tukeminen edesauttaa lasta omaksumaan S2-kielen hallitsemisen ja integroitumaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Valmistavassa esiopetuksessa lapsien äidinkielestä ollaan

kiinnostuneita, ja välillä opetellaan heidän omiaan sanojaan. Tietyillä kielikunnilla voi käydä oma äidinkielenopettaja opettamassa päiväkodissa. Lapsilta kysellään myös heidän kulttuureistaan ja esimerkiksi päiväkodin seinille laitetaan heidän kotimaihin liittyviä juttuja. Näin myös suomalaiset esikoululaisetkin oppivat muita kulttuureita ja pääsevät opettelemaan vieraskielisiä fraaseja.

Kasvatuskumppanuus nousi tärkeäksi tukimuodoksi henkilöstön ja maahanmuuttajaperheiden välillä. Vanhemmat ovat kuitenkin aina lapsensa parhaimpia asiantuntijoita, ja sen takia varhaiskasvattajien ja vanhempien yhteistyötä tulee arvostaa ja ylläpitää. Maahanmuuttajaperheiden kanssa työskentely tuo henkilöstölle omat haasteensa, niin kielellisesti kuin kulttuurierojenkin takia, mutta muuttuvassa maailmassa haasteisiin osataan vastata.

Tutkimuksessa selvisi, että valmistava esiopetus on yhteistyössä monien eri tahojen kanssa. Yhteistyöllä tuetaan maahanmuuttajalapsia muissakin kuin vain kielellisissä ongelmissa. Kiertävä lastentarhanopettaja ja sosiaali- ja terveyssektori nousivat työntekijöiden keskuudessa tärkeimmiksi yhteistyötahoiksi. Myös tulkikeskus tekee paljon tärkeää työtä valmistavan esiopetuksen kanssa. Kaiken kaikkiaan yhteistyö takaa sen, että lapset saavat alusta lähtien oikeanlaisia palveluita, jotka tukevat heidän kehitystään varhaiskasvatuksesta lähtien.

Yllättävää tutkimuksessa selvinnyt asia oli se, että valmistavan esiopetuksen työntekijät eivät saa nykyään enää tietoa tai palautetta kouluilta siitä, miten lapset pärjäävät siellä esikoulun jälkeen. Työntekijöistä olisi mielenkiintoista saada selville, miten heidän vanhat esikoululaisensa pärjäävät koulussa, joten yhteistyö saisi olla parempaa.

Kaikki maahanmuuttajalapset eivät välttämättä kykene jatkamaan esiopetusvuoden jälkeen omassa lähikoulussaan jonkin tietyn syyn takia. Harvoin syy on pelkästään liian heikko suomen kieli, vaan taustalla voi olla jotain oppimishäiriöitä, joihin ei normaalissa luokassa pystyttäisi tarpeeksi tukemaan. Jatkotoimenpiteistä tärkeimmiksi nousivat pienluokka-mahdollisuus ja valmistava

opetus. Muita vaihtoehtoja olivat MED-luokka, koulunkäyntiavustaja normaalissa luokassa tai pienempi luokkakoko normaaliluokassa.

Haasteina työntekijät pitivät valmistavassa opetuksessa vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä, lasten oppimisongelmiin ja käytöshäiriöihin vastaamista sekä henkilöstön vähäistä resursointia. Työntekijät pyrkivät vastaamaan haasteisiin kykyjensä ja resurssien mukaisesti.

Lähes kaikki työntekijät kokivat saavansa itse tarpeeksi tukea omassa työssään. He mainitsivat tiimityöskentelyn yhdeksi voimavaraksi, joka auttaa jaksamaan. Kehitettävää taas olisi se, että saisi vertaistukea enemmän muilta valmistavan esiopetuksen kollegoilta esikoulun arkeen. Myös koulutukset, joihin saapuisi valmistavan esiopetuksen työntekijöitä ympäri Suomea, voisivat olla hyödyllisiä.

Työntekijät kokevat työn maahanmuuttajalasten parissa vaativaksi ja haastavaksi, mutta samalla se on myös mielenkiintoista ja antaa heille paljon. Kehitettävää työssä olisi henkilöstöresursoinnin lisääminen sekä tuen ja ymmärryksen saaminen organisaation ylemmältä tasolta.

8 POHDINTA

Pohdin ja päätin opinnäytetyön aiheen alkuvuonna 2011 ennen kuin lähdin työharjoitteluun Aasiaan. Vaihdoista palattuani työn aloittaminen pitkittyi, koska näkökulman löytäminen oli vaikeata. Vasta tammikuussa 2012, näkökulma muotoutui nykyiseen muotoonsa. Opinnäytetyön suunnitteleminen on siis ollut pitkä prosessi, mutta itse sen tekeminen tapahtui hyvinkin lyhyessä ajassa. Sanotaankin, että suunnittelu on puoli työtä. Tätä opinnäytetyötä tehdessä se tosiaan piti paikkansa. Olen tyytyväinen, että pidin kiinni itselleni ennestään lähes täysin tuntemattomasta aiheesta viimeiseen saakka. Välillä oli hetkiä, jolloin aiheen uudelleen valinta kävi mielessä, mutta onneksi pysyttäydyin aiheessa ja sitä kautta opin hyvin paljon valmistavasta esiopetuksesta.

Tutkimuksessa selvisi, että lapset saavat monenlaista tukea, mutta toisinaan se ei yksin riitä, vaan muilta yhteistyötahoilta saadaan lisätukea. Esiopetuksen ja koulun yhteistyön heikkenemisen takia, tutkimuksessa ei saatu selvitettyä, onko esikoulussa saatu tuki ollut riittävää peruskoulussa. Suurin osa lapsista kuitenkin pääsevät jatkamaan esikoulun jälkeen lähikoulussa, joten yleisesti ottaen he saavat riittävän tuen ainakin koulun aloittamiseen. Tutkimus suoritettiin kahdessa vaasalaisessa päiväkodissa, joten tutkimustulokset ovat kyseisten päiväkotien tilanteiden mukaisia. Samoja tuloksia ei välttämättä saada, jonkun toisen kaupungin työntekijöiltä, koska henkilöstöllä voi olla erilaisia toimintatapoja työssään ja työntekijöitä on monenlaisia.

Jatkossa valmistavasta esiopetuksesta riittää mielestäni vielä paljon tutkittavaa hyvin monenlaisesta näkökulmasta. Jatkoaiheita voisi olla esimerkiksi valmistava esiopetus maahanmuuttajaperheiden näkökulmasta, tai esimerkiksi S2-kielen opetus valmistavassa esiopetuksessa.

Toivon, että tutkimuksestani on hyötyä kaikille aiheesta kiinnostuneille, sekä valmistavan esiopetuksen parissa työskenteleville työntekijöille ja heidän esimiehilleen. Työntekijät tekevät merkityksellistä työtä maahanmuuttajalasten hyväksi, ja siksi on hyvä, että heidän ammattitaitoaan arvostetaan. Tahtoisinkin

vielä lopuksi Markku Lahtelan (1995, 196) runon sanoin muistuttaa varhaiskasvatuksen merkityksestä:

”Te näette lapsen mutta näettekö sen aikuisen joka tästä lapsesta kasvaa ja sen aikuisen lapset ja nämä lapset aikuisina ja heidän lapsensa kaikki kolmannet ja neljännet polvet; ja näette lapsen mutta näettekö ihmiskunnan joka tästä lapsesta kasvaa?”

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: Virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 3. uud. painos. Juva. PS-kustannus.

Halme, K. 2011. Maahanmuuttajataustaisten lasten kielikasvatus varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Teoksessa *Lapsi ja kiel.* Kielellinen kehittyminen varhaiskasvatuksessa, 89. Toim. Nurmilaakso, M. & Välimäki, A-L. Helsinki. Terveystieteiden tutkimuskeskus.

Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. osin uud. painos. Jyväskylä. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Holmström, C. 2012. Butiken betjänar på 15 språk. *Vasabladet*. 15.3.2012.

Hujala, E. 2002. Uudistuva esiopetus. Jyväskylä. Varhaiskasvatus 90 Oy.

Ikonen, K. 2001. Maahanmuuttajalasten esiopetuksen lähtökohtia. Teoksessa *Esiopetus tavoitteellisen oppimispolun alkuna*, 183—184. Toim. Högström, B. & Saloranta O. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Jyrkiäinen, S., Sievänen, P., Stenbäck, J. & Suvilaakso A. 2011. Toisella katsomalla maahanmuuttajista maahan muuttajiin. Helsinki. Kulttuurikameleontit ry.

Jyväskylän yliopisto 2012. Koulutukseen liittyvää terminologiaa P. Viitattu 7.3.2012.

<https://www.jyu.fi/hum/laitokset/solki/tutkimus/projektit/kielo/termipankki/P>

Kivijärvi, T. 2011. Maahanmuuttajataustaisen lapsen ja perheen tukeminen. Teoksessa *Varhaiskasvatuksen käsikirja*, 253—254. Toim. Hujala, E. & Turja, L. Juva. PS-kustannus.

L16.3.1973/239 (22.12.1994/1336). Asetus lasten päivähoidosta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 25.2.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=Hoito>

L19.1.1973/36. Laki lasten päivähoidosta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 25.2.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

L239/1973 I a §. Päivähoitoasetus. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 23.2.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730239>

L17.3.1995/365. Kuntalaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 25.2.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365>

- L9.4.1999/493. Laki kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 25.2.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990493>
- L11.6.1999/731. Suomen perustuslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 25.2.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- L20.1.2004/21. Yhdenvertaisuuslaki. Säädös säädöstietopankki Finlexin sivuilla. Viitattu 25.2.2012. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040021>
- Lahtela, M. 1995. Sinapinsiemen. Teoksessa Mies joka luki runon, 196. Toim. Saure, S. Keuruu. Kustannusosakeyhtiö Otava.
- Lappalainen, K., Kuittinen, M. & Meriläinen, M. 2008. Pedagoginen hyvinvointi. Turku. Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Lunneblad, J. 2009. Den mångkulturella förskolan: Motsägelser och möjligheter. Poland. Studentlitteratur.
- Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä. International Methelp Ky.
- Opetushallitus 2011. Maahanmuuttajataustaisten oppilaiden opetus. Viitattu 6.3.2012. http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus/kieli-_ja_kulttuuriryhmat/mahanmuuttajataustaiset_oppilaat
- Opetushallitus 2010. Esiopetuksen opetussuunnitelmanperusteet 2010. Viitattu 25.2.2012. http://www.oph.fi/download/131115_Esiopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2010.pdf
- Paavola, H. & Talib M-T. 2010. Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa. Juva. PS-kustannus.
- Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere. Kustannusyhtiö Tammi.
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämiskeskus 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Viitattu 24.2.2012. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>
- Säävälä, M. 2011. Perheet muuttoliikkeessä: Perustietoa maahan muuttaneiden kohtaamiseen. Helsinki. Väestöliiton Väestötutkimuslaitos.
- Talib, M., Löfström, J. & Meri M. 2004. Kulttuurit ja koulu: Avaimia opettajille. Vantaa. WSOY.
- Tammelin, H. 2012. Kriteerit valmistavaan esiopetukseen sijoittumiselle. Email riikka.roive@gmail.com 10.4.2012.

Tuomi, J & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Vaasan kaupunki 2008. Vaasan kaupungin maahanmuuttajien kotouttamisohjelma. Viitattu 8.1.2012. http://www.vaasa.fi/Suomeksi/Sosiaali_ja_terveys/Maahanmuuttajat_

Vaasan kaupunki 2010. Perusopetukseen valmistava opetus esiopetuksessa (valmistava opetus) Vaasassa. Viitattu 12.4.2012. http://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&ved=0CFkQFjAE&url=http%3A%2F%2Fwww.vaasa.fi%2FLink.aspx%3Fid%3D476415&ei=GK-GT83lDoeF4gTPqeHvBw&usg=AFQjCNGLPWxxLQ-i1TpTM3Hhu4nS_KsbMA&sig2=o45f5npmQBth2a3CaRRIBw

Vaasan kaupunki 2012. Suomi toisena kielenä – Opetussuunnitelma Varhaiskasvatuksessa. Viitattu 12.4.2012. www.vaasa.fi/Link.aspx?id=1228306

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta 2007. Maahanmuuttajatyön kehittäminen varhaiskasvatuksessa. Helsinki. Sosiaali- ja terveysministeriö. pdf

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
 VASA YRKESHÖGSKOLA
 UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS OPINNÄYTETYÖTÄ VARTEN

OPISKELIJAN TIEDOT:		
Opinnäytetyön tekijä(t): Riikka Roive	Opiskelijanumero: e0800571	Koulutusohjelma: Sosionomi
Osoite: Konepajakatu 9 Q 13 65100 Vaasa	Puhelinnumero: 050-3786604	Sähköposti: riikka.roive@gmail.com
TUTKIMUKSEN KOHDEORGANISAATION TIEDOT:		
Organisaation nimi ja tulosityksikkö: [REDACTED]		
Yhteyshenkilön nimi, sähköposti, puhelin: [REDACTED]		
OPINNÄYTETYÖN TIEDOT:		
Opinnäytetyön nimi: Valmistava esiopetus - Työntekijöiden näkökulmia Vaasan kaupungin maahanmuuttajalasten valmistavan esiopetuksen ryhmien tukemiseen		
Opinnäytetyötutkimuksen tarkoitus: Tarkoituksena on tutkia, minkälaista tukea maahanmuuttajataustaiset lapset saavat varhaiskasvattajahenkilöstöltä valmistavassa esiopetuksessa. Tutkimuksessa selvitetään myös, onko saatava tuki riittävää, jotta esikoululaiset pärjäävät peruskoulussa esikouluvuoden jälkeen.		
Opinnäytetyön ohjaajan nimi, sähköposti, puhelin: Ann.Sophie Blomqvist, ann-sophie.blomqvist@puv.fi , +358 207 663 509/ +358 40 011 3949		

OPINNÄYTETYÖN SOPIMUSEHDOT

Opinnäytetyön ohjaus ja vastuut

Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on opiskelijalla. Vaasan ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan opiskelijan käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta sopimuksen mukaan. Opiskelija sitoutuu palauttamaan toimeksiantajalle työn aikana käyttöön

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
 Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
 Y-tunnus 2267669-3

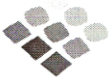

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

saamansa luottamuksellisen aineiston opinnäytetyön valmistuttua tai kun osapuolet yhdessä sopien toteavat, ettei yhteistyöedellytyksiä työn loppuunsaattamiseksi ole.

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Oikeudet tuloksiin

Tekijänoikeus ja omistusoikeus opinnäytetyön tuloksiin ja muuhun aineistoon kuuluvat opinnäytetyön tekijälle. Toimeksiantaja saa käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin ja niiden hyödyntämiseen. Opinnäytetyön tekijä on velvollinen raportoimaan opinnäytetyön tulokset toimeksiantajalle.

Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus

Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muuta julkisuuslaissa salassa pidettävää tietoa, on opinnäytetyön raportti laadittava siten, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Opinnäytetyön kirjallinen osa voidaan julkaista myös Theseus -tietokannassa Internetissä.

Opinnäytetyön osapuolet (opiskelija, toimeksiantaja, ohjaaja) sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.

Opinnäytetyön kustannukset

Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sopivat toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä keskenään. Pääsääntöisesti Vaasan ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.

Päiväys: 16.3.2012 Opinnäytetyön tekijän allekirjoitus: *Lillemon Gammelyd*

Liitteet: **Tutkimussuunnitelma liitteineen**

Tutkimuslupa opinnäytetyötä varten

☐	Myönnetty anomuksen mukaan
☐	Hylätty
☒	Myönnetään seuraavin korjauksin <i>Volj Pts 4.4.2012 § 12</i>

☐	Kohdeorganisaation nimi SAA esiintyä opinnäytetyössä
☐	Kohdeorganisaation nimi EI SAA esiintyä opinnäytetyössä

Päiväys 4.4.2012
Allekirjoitus *Lillemon Gammelyd*
Nimen selvennys *Lillemon Gammelyd.
varhaiskasvatustaja*

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Wolffintie 30, 65200 VAASA
Puh. 020 766 3300, faksi (06) 326 3002
info@puv.fi, www.puv.fi
Y-tunnus 2267669-3

Vaasan kaupunki – Vasa stad

Kasvatus- ja opetusvirasto
Verket för fostran och utbildning
Varhaiskasvatusosasto / Avdelningen för småbarnsfostran

Päätös - Beslut

4.4.2012

Viranhaltija- Tjänsteinnehavare

Varhaiskasvatusjohtaja - Direktören för småbarnsfostran

Pykälä - Paragraf

12/2012

Dno - Dnr

Esittelijä - Föredragande lg

Asia - Ärende

Tutkimuslupa/Riikka Roive

Esitys - Förslag

Vaasan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi opiskeleva Riikka Roive anoo tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten.

Opinnäytetyön nimenä on Valmistava esiopetus - Työntekijöiden näkökulmia Vaasan kaupungin maahanmuuttajalasten valmistavan esiopetuksen ryhmien tukemiseen.

Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia maahanmuuttajalasten valmistavaa esiopetusta Vaasassa ja selvittää minkälaista tukea maahanmuuttajataustaiset lapset saavat varhaiskasvattajahenkilöstöltä esiopetusvuoden aikana.

Tutkimusaineisto kerätään haastatteleamalla valmistavan esiopetuksen työntekijöitä

_____ päiväkodeissa. _____

Anomus ja tutkimussuunnitelma liitteenä.

Päätös - Beslut

Hyväksyn edellyttäen, että salassapitovelvollisuutta noudatetaan ja että valmis opinnäytetyö luovutetaan varhaiskasvatusosastolle.

Allekirjoitus - Underskrift
Lillemor Gammelgård

Tiedoksianto - För kännedom Vapeopla, R Roive, ad. pk-johtajat

Lisätietoja antaa – Tilläggsuppgifter ges av

Lillemor Gammelgård, vs. varhaiskasvatusjohtaja, 325 2660

Otteen oikeaksi todistaa

Utdragets riktighet bestyrker _____

Oikaisuvaatimusohje - Anvisning för rättelseyrkande

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen alla mainitulle viranomaiselle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista:

Den som är missnöjd med detta beslut kan inom 14 dagar från delfäendet av beslutet framställa ett skriftligt rättelseyrkande till:

Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta
PL 2, Vaasanpuistikko 16
65100 VAASA

Nämnden för småbarnsfostran och grundläggande utbildning
PB 2, Vasaesplanaden 16
65100 VASA

MAAAHANMUUTTAJALASTEN VALMISTAVA ESIOPETUS

Puolistrukturoitu haastattelulomake, kvalitatiivinen tutkimus.

1. Ammattinimike

Lastentarhanopettaja ____ Lastenhoitaja ____ Muu, mikä? _____

2. Oletko saanut lisäkoulutusta liittyen maahanmuuttajalasten kanssa

työskentelyyn? Kyllä ____ En ____

3. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt varhaiskasvatuksessa?

4. Kuinka monta vuotta olet työskennellyt maahanmuuttajalasten valmistavassa

esiopetuksessa?

5. Kuinka monta maahanmuuttajalasta ryhmässäsi on?

6. Minkälaisilla menetelmillä opetetaan S2-kieltä ryhmässäsi?

7. Minkälaisilla menetelmillä suomalaista kulttuuria opetetaan?

8. Miten lapsen omaa äidinkieltä ja kulttuuritaustaa tuetaan opetuksessa?

9. Miten kasvatuskumppanuus toteutuu maahanmuuttajaperheiden kanssa?

10. Mitkä yhteistyötahot koet tärkeiksi lapsen tukemisen näkökulmasta?

11. Tiedätkö onko tuki ollut riittävää lapsen siirryttyä perusopetukseen?

Kyllä ____ Ei ____

Jos vastasit kyllä, niin mitä kautta olet saanut tiedon?

12. Minkälaiset ovat jatkotoimenpiteet niille lapsille, joiden taidot eivät riitä vielä perusopetukseen?

13. Minkälaisia haasteita valmistavassa esiopetuksessa tulee vastaan, ja kuinka niihin vastataan?

14. Koetko saavasi itse tarpeeksi tukea työssäsi?

Kyllä ____ En ____

Jos vastasit kieltävästi, niin minkälaista tukea koet kasvattajana tarvitsevasi työssäsi enemmän ja keneltä?

15. Muuta lisättävää?

